

ROMÂNIA RURALĂ

REȚEAUA NAȚIONALĂ DE DEZVOLTARE RURALĂ

NUMĂRUL 34

ANUL II, IULIE 2015

- ❖ DR. ELENA MATEESCU
Schimbările climatice impun măsuri de adaptare în agricultură
- ❖ FUNDAȚIA ADEPT TRANSILVANIA ȘI WWF
ROMÂNIA
Pajiștile permanente, rol important în abordarea provocărilor de mediu
- ❖ SISTEME ACVAPONICE ÎN CONTEXTUL
SCHIMBĂRILOR CLIMATICE
Proiectul Aqua Rom promovează producția combinată de legume și pește în zonele montane
- ❖ INIȚIATIVE „VERZI” ÎN COMUNA BRUSTUROASA,
JUDEȚUL BACĂU

RĂDĂCINI DE ȚARĂ EUROPEANĂ

UNIUNEA EUROPEANĂ

MINISTERUL AGRICULTURII
ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

PROGRAMUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE RURALĂ
SĂMÂNȚA ROMÂNIEI ARE VIȘTOACĂ

RNDR
Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală

BIROURILE REGIONALE Unitatea de Sprijin a Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală

BRĂILA

B-dul Independenței, nr. 282, et. 1, cod poștal 810124, usr.sud.est@rndr.ro
Tel.: 0339 732 009, Fax: 0339 732 016

CRAIOVA

Str. Libertății, nr. 19, Facultatea de Agricultură și Horticultură, cam. L-311, et. 2,
cod poștal 200421, usr.sud.vest.oltenia@rndr.ro
Tel.: 0251 460 377, Fax: 0251 423 651

ZALĂU

Str. Kossuth Lajos, nr. 49, cod poștal 450010, usr.nord.vest@rndr.ro
Tel.: 0360 404 056, Fax: 0360 404 158

TÂRGU MUREȘ

Str. Mihai Eminescu, nr. 60, cod poștal 540331, usr.centru@rndr.ro
Tel.: 0365 430 349, Fax: 0365 430 351

IAȘI

Zona de Acordament Ciric - Complex de Acordament Ciric, cod poștal 700064, usr.nord.est@rndr.ro
Tel.: 0332 881 281, Fax: 0332 881 282

TIMIȘOARA

B-dul Take Ionescu, nr. 53, et. 2, birou 26, cod poștal 300074, usr.vest@rndr.ro
Tel.: 0356 460 982, Fax: 0356 460 983

TÂRGOVIȘTE

Str. Vărzaru Armașu, nr. 7A, cod poștal 130169, usr.sud.muntenia@rndr.ro
Tel.: 0345 100 025, Fax: 0345 100 605

BUCUREȘTI

Str. Nicolae Filipescu, nr. 39-41, et. 6, sector 2, cod poștal 020961, usr.bucuresti.ilfov@rndr.ro
Tel.: 0316 900 214, Fax: 0316 900 215

Textul acestei publicații are doar scop informativ și nu implică răspundere juridică.

Informații suplimentare despre MADR și USR pot fi accesate pe Internet: www.madr.ro, www.rndr.ro

USR, Departamentul Publicații, Iulie 2015

ISSN 2284-8665

ISSN-L 2284-8665

© RNDR, 2015

Reproducerea textelor acestei publicații este autorizată cu condiția menționării sursei.

Tipărit în România.

Copyright fotografii: Liviu Brădean, GAL Valea Superioară a Crișului Alb, GAL Euro-Crișana, Fundația ADEPT Transilvania, Lies Willaert, Bob Gibbons, Cristian Bulbuc, Rareș Helici, Ioana Matei, Primăria Drăguș, Andreea Chiru, Mugur Pop, Florin Dragomir, S.C. Agroserv Măriuța, Radu Antohe, Ion Zamfir, Asociația de Prietenie Ille-Et-Villaine, WWF România, Ligia Popescu, Vlad Dumitrescu

CUPRINS

EDITORIAL	3
INTERVIU	
Dr. Elena Mateescu - Director Executiv al Administrației Naționale de Meteorologie: Schimbările climatice impun măsuri de adaptare în agricultură	4
DEZVOLTARE RURALĂ	
Importanța pașiștilor în stocarea carbonului și plățile de agro-mediu	8
PNDR 2014-2020: Măsurile de agro-mediu și schimbările climatice	10
Legătura dintre produs și locul său de origine, în contextul economic european	14
Sisteme acvaponice, pentru a răspunde schimbărilor climatice: Producție combinată de legume, fructe și pește	18
Exemple de practici agricole europene cu rol în protecția mediului	20
Calendarul satelor noastre	24
Sărbătorile satului românesc	28
OAMENI	
Viorel Bangală, creator de obiecte sculptate în lemn: Meșteșugul nu aduce câștiguri, dar produce mulțumire sufletească	32
Oameni care dăruiesc fericire: Clujeanul Mugur Pop ajută copiii să se apropie de natură	34
Agricultura ecologică: Un pariu cu sine	36
EXPERIENȚE	
Ferma mea	
Proiect - model de adaptare la schimbările climatice: Producție proprie de energie din bălegar	38
Afacerea mea	
Cooperare pentru succes: Medicul veterinar, partener al crescătorului de animale	40
Comunitatea mea	
Dezvoltare durabilă prin conservarea tradițiilor și respect față de natură în comuna Brusturoasa	42
LEADER LA ZI	
Grupul de Acțiune Locală Euro-Crișana, județul Bihor: 50 de proiecte selectate și o intensă activitate de promovare a zonei în străinătate	44
Cele patru grupuri de acțiune locală din județul Arad se pregătesc pentru PNDR 2014-2020	46
CONCURS FOTO	48
MEMBRII RNDR SE PREZINTĂ	50

EDITORIAL

Schimbările climatice și provocările, impactul asupra agriculturii

Secetă, furtuni violente, viituri, înghețuri când nu te-astepti. Recolte distruse. Cât de des nu am auzit astfel de știri, mai ales în ultima vreme? Previțiunile pentru următorii ani nu indică o îmbunătățire a situației. În condițiile în care activitățile umane duc la creșterea cantităților de gaze cu efect de seră, atrăgând modificări climatice însemnate, cu impact asupra recoltelor, devine din ce în ce mai evident că hrana noastră poate fi pusă în pericol.

De la Directorul Executiv al Administrației Naționale de Meteorologie, Dr. Elena Mateescu, aflăm că în România temperatura medie anuală a crescut cu 0,5°C în ultimele trei decenii, iar din 2000 încoace doar anul 2005 a avut o temperatură medie anuală apropiată de normal. Seceta a afectat agricultorii în anii agricoli 2006-2007 și 2011-2012 – în acesta din urmă înregistrându-se opt luni secetoase și cea mai caldă lună din ultimii 55 de ani (iulie 2012). Schimbările climatice impun măsuri de adaptare în agricultură, printre acestea figurând: cultivarea unor soiuri rezistente la secetă și temperaturi extreme, cu o perioadă mai scurtă de maturizare, rotația culturilor, un calendar de lucrări adaptat la rezerva de apă din sol, folosirea îngrășămintelor organice, reabilitarea terenurilor degradate.

Din paginile numărului de față veți afla despre proiectul Aqua Rom, care promovează acvaponia (producția combinată de legume, fructe și pește), cu sprijin prin Programul de Cooperare Elvețiano-Român. Puteți afla astfel ce sunt sistemele acvaponice, cum

funcționează și de ce promotorii lor le consideră o soluție de viitor în contextul schimbărilor climatice. Proiectul de înființare a unei stații de biogaz la S.C. Agroserv Măriuța S.R.L. Ialomița este un exemplu de inițiativă care nu doar că va conduce la mai puține emisii de gaze cu efect de seră, ci va aduce și economii, compania urmând să consume energia pe care o va produce din bălegarul animalelor de la fermă.

Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 sprijină astfel de inițiative. Totodată, programul cuprinde și o serie de subvenții acordate fermierilor pentru practici agricole cu rol în protecția mediului, un loc important ocupându-l menținerea pajiștilor permanente desemnate ca având o Înaltă Valoare Naturală (High Nature Value – HNV). Funcțiile pajiștilor permanente în adresarea provocărilor de mediu sunt subiectul unui articol semnat de Fundația ADEPT Transilvania și WWF România, care oferă și informații despre cuantumul subvențiilor prevăzute de cele opt pachete ale măsurii de agromediu și climă.

Prezentăm, totodată, și o serie de proiecte derulate în alte state membre ale UE, care arată cum sprijinul financiar european poate contribui la protecția solului, aerului și resurselor

de apă. Printre aceste exemple se numără un program de colectare a apei de ploaie la exploatarea agricole din Irlanda și introducerea unei tehnologii de tratare a aerului la o fermă de porci din Danemarca.

Întorcându-ne în România, ne oprim la Brusturoasa, în județul Bacău, pentru a întâlni o comunitate care se pregătește, cu mic cu mare, în domeniul dezvoltării rurale durabile. Astăzi, în comună, există un Comitet Local pentru Planificare Energetică. Acesta face propuneri Consiliului Local și astfel s-a trecut la un iluminat stradal eficient, iar școala este acum încălzită cu biomasă, în loc de curent electric. La centrul de dezvoltare durabilă înființat la Brusturoasa de inginerul Ion Zamfir, promotorul mai multor inițiative „verzi”, elevii și profesorii desfășoară activități extrașcolare în domeniul protecției mediului și conștientizează legătura dintre consumul de produse alimentare locale și protecția mediului. În acest număr al revistei vă prezentăm și câteva dintre evenimentele cuprinse în Calendarul Sărbătorilor Satului Românesc, care promovează obiceiurile și gastronomia din diverse zone ale țării.

Viviana Vasile, *Team Leader al proiectului „Înființarea și Sprijinirea Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală”*

INTERVIU

Dr. Elena Mateescu – Director Executiv al Administrației Naționale de Meteorologie: Schimbările climatice impun măsuri de adaptare în agricultură

Între măsurile de adaptare în agricultură figurează utilizarea soiurilor rezistente la secetă și temperaturi extreme, cu o perioadă mai scurtă de maturizare, rotația culturilor, un calendar de lucrări adaptat la rezerva de apă din sol, folosirea îngrășămintelor organice, reabilitarea terenurilor degradate

Vorbim despre schimbări climatice, dar la ce se referă, concret, această sintagmă?

Dr. Elena Mateescu: Schimbările climatice se referă la schimbările observate în evoluția climei, cauzate în principal emisiilor de gaze cu efect de seră (GHG). Raportul Comitetului

Interguvernamental pentru Schimbări Climatice (IPCC), publicat în 2013, menționează o creștere cu peste 40% a cantității de dioxid de carbon în ultimele decenii, față de perioada preindustrială, fapt care a condus la intensificarea efectului de seră și, în acest context, la schimbări în evoluția variabilelor climatice, cum ar fi temperatura aerului, precipitațiile, fenomenele meteo extreme.

Activitățile umane au contribuit de-a lungul timpului la schimbări în evoluția climei, cele mai importante fiind rezultatul industrializării, utilizării masive a combustibililor fosili, poluării aerului sau defrișărilor. Cu alte cuvinte, există atât cauze naturale, cât și antropice, ambele generând schimbări în

funcție de modul de influență. Trebuie menționat faptul că aceste schimbări nu sunt omogene, însă în ultimele decenii accelerarea schimbării și efectele asupra activității socio-economice sunt din ce în ce mai evidente.

Cât de gravă este situația pe plan mondial? Dar în România?

Dr. Elena Mateescu: Cel de-al V-lea Raport al IPCC (2013) indică, la nivel global, o creștere a temperaturii medii a aerului cu 0,85°C în perioada 1880-2012. Cei mai calduși 15 ani la nivel global, comparativ cu perioada climatică de referință (1961-1990) sunt, în ordine descrescătoare, 2014, 2010, 2005, 1998, 2003, 2002, 2013, 2007, 2006, 2009, 2012, 2004, 2001, 2011 și 2008. De asemenea, a crescut și numărul de zile caniculare în lunile de vară și al nopților tropicale.

Cantitățile anuale de precipitații au înregistrat o distribuție variabilă în timp și spațiu, prin creșteri sau scăderi la nivel regional, iar frecvența și intensitatea evenimentelor extreme (perioade secetoase urmate de precipitații abundente de scurtă durată, generatoare de viituri rapide și inundații) este din ce în ce mai mare. Spre exemplu, 90% din totalul evenimentelor extreme produse în Europa în ultimii 30 de ani sunt reprezentate de fenomenele hidro-meteorologice periculoase (inundații, furtuni) și climatice (valuri de căldură, secete, incendii de pădure), după cum arată Raportul Agenției Europene de Mediu, din 2014.

În România, datele indică o creștere a temperaturii medii anuale cu 0,5°C în ultimele trei decenii. În perioada 2000-2014, doar anul 2005 a avut o temperatură medie anuală apropiată de normal, în ceilalți înregistrându-se

temperaturi mai ridicate. Este cunoscut, de asemenea, faptul că anii cei mai secetoși în țara noastră, din ultimul deceniu, au fost anii agricoli 2006-2007 și 2011-2012. În anul agricol 2011-2012, s-au înregistrat în total opt luni secetoase. Luna noiembrie, 2011, a fost cea mai secetoasă lună din perioada 1961-2014, cu o cantitate medie de precipitații de numai 1,2 l/mp, comparativ cu valoarea medie multianuală de 41,5 l/mp (1981-2010). De asemenea, luna iulie 2012 se situează pe locul trei, după anii 1989 și 2013, în topul primelor cinci cele mai secetoase luni din perioada 1961-2014. Totodată, luna iulie 2012 a fost cea mai caldă lună din ultimii 55 de ani în România, temperatura medie lunară fiind de 23,7°C, față de media multianuală de 20,2°C, înregistrându-se, așadar, o creștere cu 3,5°C.

De asemenea, este cunoscut faptul că, începând din 1981 și până în prezent, s-a înregistrat o creștere a frecvenței și intensității anilor secetoși (de la unul până la trei ani extremi în fiecare deceniu

din perioada 1901-2000, până la cinci ani extremi secetoși în deceniul 2001-2010), dar și a perioadelor cu precipitații abundente căzute pe secvențe foarte scurte de timp, care au generat viituri rapide sau inundații la scară regională sau locală, așa cum s-a întâmplat în primăvara și vara anului 2006, în verile anilor 2008 și 2010, în primăvara și toamna lui 2013 sau, mai recent, în primăvara și toamna lui 2014.

Ce fenomene credeți că au început deja să afecteze România și urmează să aibă un impact major în următorii 25-50 de ani?

Dr. Elena Mateescu: Atât datele climatice istorice, cât și proiecțiile viitoare arată că toate regiunile lumii vor fi afectate de fenomenul încălzirii globale, amplificându-se totodată diferențierile de la o regiune la alta sub aspectul evoluției principalelor variabile de mediu, în principal resursele termice și de precipitații. Scenariile climatice viitoare

indică și la nivelul României o creștere progresivă a valorilor temperaturii în toate anotimpurile, mai pronunțată în sezonul de vară (de ex. veri mai calde, cu valuri de căldură mai frecvente și mai persistente), iar reducerea cantităților de precipitații se va extinde în majoritatea regiunilor țării, îndeosebi în sezonul cald.

Diminuarea precipitațiilor pare să fie mai pronunțată în regiunile din sudul, sud-estul și estul României. În condițiile în care scenariile climatice viitoare indică, spre exemplu, pentru perioada 2021-2050, o descreștere a cantităților de precipitații, se estimează extinderea suprafețelor agricole cu deficite de precipitații în special în zonele agricole sudice, sud-estice și estice ale țării.

Ca urmare, îndeosebi la culturile prășitoare (porumb, floarea soarelui), în condițiile scenariilor climatice viitoare, se vor extinde suprafețele afectate de seceta pedologică puternică și extremă în lunile iulie-august, când plantele au cea mai

mare nevoie de apă. Nu în ultimul rând, modelele climatice indică o creștere a intensității precipitațiilor în intervale foarte scurte de timp, care va conduce la precipitații abundente mult mai frecvente și viituri, la scară regională sau locală.

Cum ne putem adapta schimbărilor climatice? Ce avem de făcut, la nivel de țară, dar și la nivel mondial?

Dr. Elena Mateescu: Măsurile de adaptare sunt cele care necesită o atenție sporită în implementarea politicilor și strategiilor de prevenire și diminuare a efectelor schimbărilor climatice, atenuarea impactului negativ bazându-se în principal pe reducerea emisiilor GHG, creșterea producției de resurse regenerabile și energie verde. Cu alte cuvinte, în agricultură, spre exemplu, schimbările în evoluția climatică viitoare pot avea efecte semnificative și sunt determinate de interacțiunea dintre condițiile climatice locale, severitatea parametrilor climatici estimați de scenariile viitoare, efectul creșterii CO₂ asupra fotosintezei și, nu în ultimul rând,

de tipul genetic al plantei.

Ce măsuri ar trebui să luăm în privința modului în care facem agricultură, în condițiile schimbărilor climatice?

Dr. Elena Mateescu: În agricultură, printre măsurile de adaptare se numără schimbarea și adaptarea datei de semănat și optimizarea duratei de vegetație a speciilor agricole, prin precocitatea soiurilor și hibrizilor. Totodată, agricultorii ar trebui să folosească soiuri și hibrizi cu rezistență sporită la temperaturi extreme și secetă, la fenomenul de cădere, la boli și dăunători. Concomitent, ei trebuie să-și adapteze calendarul lucrărilor în câmp la rezerva de apă din sol. În același timp, sunt necesare respectarea măsurilor specifice de prevenire a degradării terenurilor și reabilitarea suprafețelor cu degradare severă.

Agricultura durabilă trebuie să se bazeze pe o mare diversitate a varietăților cu potențial genetic superior și bine adaptate

la condițiile locale, precum și pe folosirea în principal de îngrășăminte organice care să limiteze fertilizarea bazată pe substanțe chimice. Altfel spus, un sistem integrat de management agricol se bazează pe toate caracteristicile sistemului sol-plantă-atmosferă, astfel încât să pună în valoare potențialul de resurse naturale și să contribuie la conservarea resurselor regenerabile. În condițiile în care constatăm deja schimbarea climei, măsurile de adaptare trebuie să asigure sustenabilitatea producției în fiecare an agricol, menținând în același timp un impact minim al practicilor agricole asupra mediului și climei.

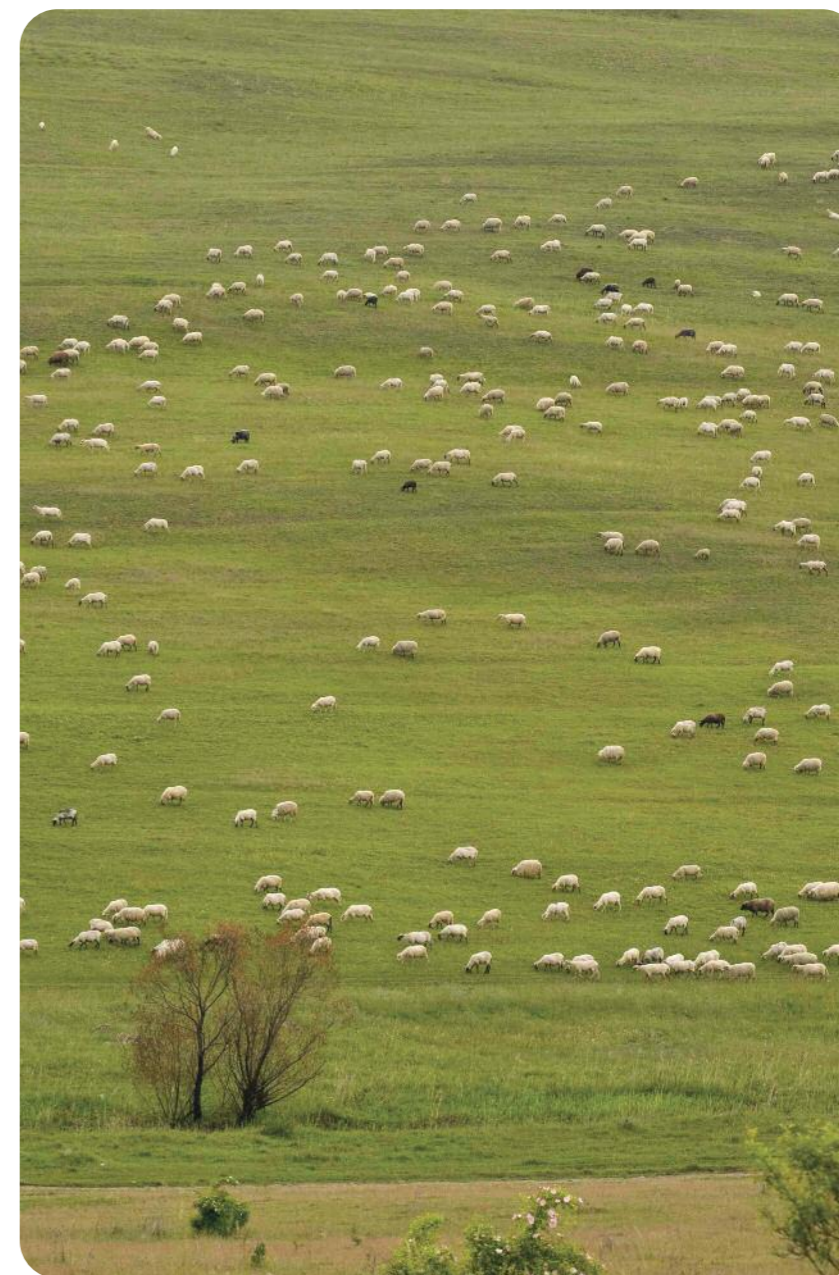
Irigațiile sunt necesare în agricultură, dar rezervele de apă sunt limitate. Cum putem administra, pe termen lung, această resursă în agricultură?

Dr. Elena Mateescu: Dacă luăm în considerare faptul că precipitațiile reprezintă principala sursă de aprovizionare cu apă a solurilor, iar

scenariile viitoare indică o descreștere a acestora, în special în zonele agricole sudice, sud-estice și estice ale țării - zone cunoscute, de altfel, și astăzi ca fiind cele mai afectate de deficitul de apă din sol -, trebuie să avem în vedere măsuri specifice de diminuare a fenomenului de secetă.

Efectele fenomenului de secetă pedologică pot fi dintre cele mai severe și complexe, dacă perioada de secetă este de lungă durată și se produce cel mai frecvent în perioadele considerate critice pentru culturile agricole, așa cum este, spre exemplu, perioada acumulării substanțelor de rezervă în bob în sezonul de vară sau în perioada semănatului în lunile de toamnă (în special septembrie) sau primăvară (aprilie).

Astfel, se impune adaptarea tehnologiilor agricole la resursa de apă din sol, prin alegerea unui sistem de lucrări care să permită conservarea apei în sol și aplicarea irigațiilor în zonele și în perioadele critice pentru completarea necesarului de apă sau eliminarea excesului de apă în perioadele cu precipitații abundente. În acest sens, din punct de vedere agronomic, se iau în considerare amenajările pentru irigații, în zonele vulnerabile la secetă, sau cele pentru drenaj și desecare, în zonele cu soluri mai puțin permeabile sau cu excedent temporar de umiditate (zone umede). De asemenea, pentru prevenirea efectelor directe și indirecte asupra emisiilor GHG sau pentru reducerea efectului negativ asupra mediului, cel mai bun sistem este reprezentat de rotația culturilor. Succesiunea culturilor, precum și modul de organizare a suprafețelor în cadrul unei exploatați agricole, incluzând structura culturilor și succesiunea acestora prin asolamentele stabilite,

contribuie semnificativ la îmbunătățirea fertilității și reducerea eroziunii solului, la reducerea folosirii de îngrășăminte

chimice și implicit, la asigurarea stabilității anuale a recoltelor.

Strategia Națională pentru Schimbările Climatice în România pentru 2013-2020

În România, Strategia Națională pentru Schimbările Climatice, pentru perioada 2014-2020 (aprobată în iulie 2013 prin HG 529/2013) cuprinde informații relevante în domeniul abordărilor și al cooperării instituționale. Aceste informații sunt necesare pentru a face față schimbărilor climatice în România, într-un mod integrativ și multisectorial. Strategia recomandă următoarele acțiuni:

- (1) actualizarea periodică a proiecțiilor schimbărilor climatice;
- (2) sprijinirea cercetării climatice și construirea unei baze de date la nivel național privind tendința resurselor de temperaturi și precipitații și alte date relevante pentru analiza schimbărilor climatice;
- (3) evaluarea costurilor legate de schimbările climatice în sectoarele prioritare;
- (4) elaborarea Agendei Naționale pentru Schimbări Climatice și implementarea acesteia în politici relevante;
- (5) monitorizarea și operaționalizarea măsurilor de adaptare;
- (6) creșterea conștientizării populației.

DEZVOLTARE RURALĂ

Importanța pajiștilor în stocarea carbonului și plățile de agro-mediu

Omenirea influențează clima

Terra – casa a peste șapte miliarde de oameni – este un ecosistem gigant, care prin toate legăturile dintre resurse - animale - plante, oferă condiții de viață în întregii biosfere. Din materia existentă pe Pământ (mai ales în sol) se plămădește tot ce ia viață, cu un aport minim, dar esențial, din afara planetei – lumina. Materia organică, care apare în tot ce este viu, este legată de carbon, căci acesta are posibilitatea să îmbine majoritatea elementelor care apar în natură. În primele stadii de dezvoltare, plantele sunt printre primele furnizoare de proteine și carbohidrați. Razele Soarelui – care

constituie aportul de lumină și căldură din afara planetei (ecosistemului) - ajută la fotosinteză, făcând plantele să crească, și încălzesc planeta, oferind condiții propice dezvoltării vieții.

Plantele sintetizează carbonul anorganic, prin fotosinteza care implică, între altele, doi actori principali: energia razelor de soare și dioxidul de carbon (CO₂). Dioxidul de carbon participă și la generarea efectului de seră. Într-o seră, temperatura este mai mare decât în mediul înconjurător dat fiind că dioxidul de carbon se ridică în straturile superioare ale aerului, absoarbe o parte din căldura care

radiază și o întoarce înapoi în mediu. Prin urmare, efectul de seră este natural și asigură condițiile necesare vieții. Fără acest efect de seră natural, temperatura medie a pământului ar fi de aproximativ -18°C, și nu de 15°C. În ultimii ani, însă, odată cu creșterea cantității de CO₂ în atmosferă, ca urmare a activității umane, efectul de seră s-a accentuat și astfel s-au amplificat și fenomenele legate de acesta. Ca o consecință a efectului de seră, temperatura medie pe glob este în creștere, fără să existe o tendință unitară, adică în unele părți ale Terrei s-ar putea să observăm o creștere a temperaturii, iar în altele o scădere. O altă consecință este apariția fenomenelor extreme (uragane,

tornade, ninsori abundente). Toate acestea (creșterea temperaturii medii, fenomenele extreme) au căpătat numele generic de Schimbări Climatice (SC).

Așadar, pe lângă rolul benefic pe care îl are CO₂, în mod natural, ca Gaz cu Efect de Seră (GES), acesta aduce și îngrijorare.

„Înțelegerea din partea comunității științifice a faptului că omenirea influențează clima este esențială și a constituit un punct de pornire pentru economie, deoarece s-a stabilit că, într-adevăr, este o problemă care trebuie analizată și că e nevoie să fie înțelese dimensiunea și riscurile la care suntem supuși. Știința este cea care trasează tipul de economie și indică pe ce se pune accentul, de exemplu economia riscului, natura bunurilor publice sau cum să tratăm externalitățile, creșterea și dezvoltarea sau echitatea (dreptatea) între generații sau între membrii aceleiași generații.” (Stern review of the economics of climate change, pag 2, Cambridge, 2009)

Schimbările climatice și agricultura

Agricultura contribuie la schimbările climatice, este influențată de acestea, însă partea interesantă este că poate constitui și o soluție pentru reglarea climei, întrucât sectorul agricol utilizează ecosistemele și le poate influența. Prin intervenția asupra ecosistemelor, agricultura poate contribui la diminuarea (mitigation) efectelor schimbărilor climatice sau poate accelera procesul de modificare a climei pe glob.

Dacă ecosistemul este sănătos, poate furniza o serie întregă de servicii de mediu sau bunuri publice, cum ar fi: aer curat, ape pure, sol sănătos, reglarea climei, siguranța alimentară, stocarea carbonului, biodiversitate, agro-biodiversitate etc. Aceste servicii se numesc ecosistemice și sunt oferite prin realizarea unei agriculturi cu impact scăzut asupra mediului. Iar Politica Agricolă Comună permite recompensarea celor implicați în furnizarea acestor servicii.

Plățile pentru Serviciile de Ecosistem (PSE)

Ținând cont de aspectele menționate

mai sus, se poate deduce că, prin implicarea tuturor factorilor interesați, – comunitatea științifică, sectorul economic, factorii politici și societatea civilă – se pot crea condițiile pentru diminuarea acestei probleme, reprezentată de încălzirea globală. O modalitate prin care se poate crea un impact pozitiv asupra climei o constituie plățile pentru serviciile eco-sistemice (PSE).

PSE reprezintă un instrument de atragere, stimulare a utilizatorilor de terenuri agricole. Aceste stimulente au drept obiectiv îmbunătățirea serviciilor eco-sistemice, de pe urma cărora beneficiază în cele din urmă întreaga societate. Primele plăți pentru astfel de servicii – plățile de agro-mediu – s-au realizat în Europa prin anii 1980, în unele state care făceau parte din Asociația Europeană a Liberului Schimb - European Free Trade Association (EFTA), ca de exemplu în Austria, înainte de a fi membru cu drepturi depline în UE. Măsurile de agro-mediu au devenit o preocupare a Politicii Agricole Comune (PAC) doar pe la mijlocul anilor 1990, odată cu aplicarea Regulamentului 2082/92 pentru perioada 1994-1999.

Plățile de agro-mediu și stocarea carbonului în pajiști

În medie, un hectar de teren arabil conține 100-150 de tone de carbon (C) legat organic în sol. Profesorul dr. Peter Smith, de la Universitatea din Aberdeen, Marea Britanie, analizează diverse modalități de stocare a carbonului. Dacă pădurea stochează carbon la suprafața solului, aproximativ 6tC/ha/an, în adâncimea solului din păduri și pajiști se stochează aproximativ 140tC/ha.

Un teren arabil convertit în pajiște permanentă va stoca 0,6tC/ha/an (M.B. Jones and Allison Donnelly – New Phytologist 20 Octombrie 2004). Un proiect care să sprijine însămânțarea a 150 de hectare de teren cu iarbă va duce la stocarea anuală a carbonului emis sub formă de CO₂ de zece gospodării. Habitatul unui hectar de pajiște permanentă este un câștig în sine, dar în același timp pajiștile extensive, bogate în flori de câmp, vor deține un sol bogat în carbon, pentru că multe dintre florile de câmp au rădăcini adânc înfipte în pământ. Prin refacerea

plantei an de an, rădăcinile adânci ajută la deplasarea carbonului în adâncimea solului.

În cazul în care aceste pajiști ar fi arate și transformate în teren arabil, atunci mare parte din carbonul stocat ar fi eliberat din sol în atmosferă, prin oxidare, iar azotații din sol vor ajunge în cursurile de apă, antrenând de ploi.

Măsura de agro-mediu țintește să mențină pajiștile permanente, iar prin aceasta să păstreze carbonul stocat în sol, fiind în același timp și o măsură de combatere a schimbărilor climatice de conservare a biodiversității.

La un calcul simplu, 140 t C/ha stocat în sol, în cele 4,5 milioane de hectare de pajiști permanente din România, stochează 630 de milioane de tone de carbon, iar dacă mai ținem cont și de faptul că iarba în creștere mai stochează 0,6t/ha/an, mai sunt încă 2,7 de milioane de tone de carbon pe an.

Aceste date dovedesc foarte clar importanța pajiștilor permanente în ceea ce privește stocarea carbonului. Din păcate, însă, plățile pentru pajiștile permanente (HNV – pajiști cu Înaltă Valoare Naturală), din Pachetul 1 al Măsurii 10 din PNDR 2014 - 2020 au fost reduse cu 33%, față de PNDR 2007-2013.

Plățile prin Pachetul 1 sunt acordate dacă fermierul are terenuri agricole situate în zonele cu înaltă valoare naturală, (în program, acestea sunt delimitate la nivel de unitate administrativ-teritorială), utilizate ca pajiști permanente, sau / și suprafețe acoperite cu livezi tradiționale utilizate extensiv ca pajiști prin cosit și/sau pășunat. Solicitantul mai trebuie să semneze un angajament că respectă condițiile de agro-mediu (care țin de fertilizare, de perioade pentru cosit etc.) și trebuie să îndeplinească și alte condiții care țin de înregistrările în Sistemul IACS (este vorba de sistemul integrat de administrare a parcelelor – Integrated Administration Control System - http://ec.europa.eu/agriculture/direct-support/iacs/index_en.htm), de dimensiunea parcelei etc.)

Ben Mehedin
Fundația ADEPT Transilvania

❖ PNDR 2014-2020: Măsurile de agro-mediu și schimbările climatice

În Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, măsura de agro-mediu (Măsura 10) tratează aspecte atât de agro-mediu cât și climă. Acest articol urmărește să arate cum zonele protejate prin această măsură contribuie la adaptarea la schimbările climatice și reducerea efectelor asupra mediului, agriculturii.

Mitigarea înseamnă limitarea schimbărilor climatice prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și prin valorificarea modalităților de stocare a carbonului. Adaptarea se referă la reducerea efectelor negative ale schimbărilor climatice prin

diverse acțiuni la nivel de ecosisteme.

Ce zone vizează măsura de agro-mediu

Măsura de agro-mediu cuprinde câteva pachete de finanțare (vezi Tabelul 1). 80% din suprafața acoperită de subvenții este reprezentată de pajiștile permanente incluse în Pachetele 1 și 2 (pajiștile permanente cu Înaltă Valoare Naturală - „High Nature Value”, HNV) și pajiștile permanente incluse în Pachetul 3 (pajiști importante pentru păsări) și Pachetul 6 (pajiști importante pentru fluturi). Restul de

20% din suprafața subvenționată, vizată de Pachetul 4 – culturi verzi, Pachetul 5 – irigații și Pachetul 7 – terenuri arabile importante pentru gâsca cu gât roșu, nu contribuie, asemenea pajiștilor permanente, la obiectivele de atenuare și adaptare la schimbările climatice. În consecință, articolul de față se concentrează asupra pajiștilor permanente și a funcțiilor lor în abordarea provocărilor de mediu.

Tabelul 1. Pachetele incluse în Măsura 10 și plățile corespunzătoare:

Pachet	Variantă	Sumă
P 1 – Pajiști cu Înaltă Valoare Naturală (HNV)	-	93 €/ha/an
P 2 – Practici agricole tradiționale	V 2.1. - Lucrări manuale pe pajiști permanente utilizate ca fânețe	100 €/ha/an
	V 2.2. - Lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști permanente utilizate ca fânețe	21 €/ha/an
P 3 – Pajiști importante pentru păsări	V 3.1.1. - Lucrări manuale pe pajiști importante pentru <i>Crex crex</i>	261 €/ha/an
	V 3.1.2. - Lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru <i>Crex crex</i>	182 €/ha/an
	V 3.2.1. - Lucrări manuale pe pajiști importante pentru <i>Lanius minor</i> și <i>Falco vespertinus</i>	159 €/ha/an
	V 3.2.2. - Lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru <i>Lanius minor</i> și <i>Falco vespertinus</i>	80 €/ha/an
P 4 – Culturi verzi	-	128 €/ha/an
P 5 – Adaptarea la efectele schimbărilor climatice	-	125 €/ha/an
P 6 – Pajiști importante pentru fluturi (<i>Maculinea sp.</i>)	V 6.1. - Lucrări manuale pe pajiști importante pentru fluturi (<i>Maculinea sp.</i>)	361 €/ha/an
	V 6.2. - Lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru fluturi (<i>Maculinea sp.</i>)	282 €/ha/an
P 7 – Terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roșu (<i>Branta ruficollis</i>)	-	250 €/ha/an
P 8 – Creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon	Ovine	87 €/UVM
	Caprine	40 €/UVM
	Bovine (taurine și bubaline)	200 €/UVM
	Ecvidee	200 €/UVM
	Porcine	176 €/UVM

Notă: UVM (Unitatea Vită Mare) se calculează în funcție de conținutul de azot din dejecțiile diferitelor specii de animale, luând ca etalon bovinele de 1-2 ani (ex: o bovină de 1 an = 1 UVM, 1 oaie = 0,127 UVM)

Romania deține una dintre resursele cele mai bogate de terenuri agricole ce pot fi clasificate ca terenuri cu Înaltă Valoare Naturală (HNV) –locul 5 în UE-27, cu o suprafață de 5.221.251 ha, repartizată astfel:

Aproximativ 2,8 milioane ha reprezintă pajiști permanente, din care:

→ 2 milioane ha sunt incluse în Pachetele 1 și 2 (pajiștile permanente HNV, inclusiv livezi tradiționale extensive ce cuprind astfel de pajiști)
 → 565.000 ha incluse în Pachetul 3
 → 28.000 ha incluse în Pachetul 6
 → peisaje mozaicate, incluzând pajiști, arbori, arbuști și parcele agricole de dimensiuni mici cultivate extensiv, precum și pajiștile aflate în vecinătatea pădurilor.

Ecosistemele și peisajele HNV sunt amenințate de abandonul activităților agricole, de transformarea lor în terenuri arabile și de intervenții cu efecte negative, cum ar fi intensificarea agriculturii prin aplicarea de fertilizatori chimici și pesticide sau suprapășunat, ceea ce crește încărcătura de nutrienți din sol și riscul de eroziune.

În perioada 2007-2013, circa 184.000 de fermieri au solicitat

sprijin prin Pachetele 1 și 2 (managementul pajiștilor permanente în zonele HNV), cu o suprafață de 1,02 milioane ha/an (46%) din suprafața eligibilă totală de circa 2,2 milioane de hectare. Această rată de asimilare a subvențiilor pentru HNV reprezintă un succes peste așteptări, care se poate compara cu performanța acestui tip de scheme din alte state membre UE. Suprafața HNV eligibilă în urma redenumirii zonelor HNV eligibile pentru Pachetele 1 și 2 în cadrul măsurii de agro-mediu și climă pentru 2014-2020 este însă limitată la circa 2 milioane de hectare.

Importanța zonelor HNV în contextul schimbărilor climatice

Pajiștile permanente desemnate prin Pachetele 1, 2, 3 și 6 oferă o serie de beneficii. Pe lângă protejarea biodiversității și a agrobiodiversității, protejarea împotriva bolilor și dăunătorilor (prin existența unor „inamici” naturali ai dăunătorilor), polenizare (prin existența populațiilor sănătoase de albine), solurilor și a apei, prevenirea inundațiilor și a incendiilor, aceste peisaje asigură servicii directe în mitigarea și adaptarea la schimbările

climatice.

Mitigarea: cum limitează zonele HNV fenomenul schimbărilor climatice

Zonele de pajiști permanente nu ajută doar la stocarea carbonului, dar asigură și o stabilitate a climatului prin funcția de reducere a gazelor cu efect de seră care sunt răspunzătoare de încălzirea globală. Comunitățile de mici fermieri sunt extrem de eficiente din punct de vedere energetic, funcționează în lanțuri scurte de aprovizionare și se bazează într-o măsură mică pe combustibili, fertilizanți chimici sau pe hrană importată care presupun un „cost” de carbon crescut.

Adaptarea: de ce sistemele agricole HNV sunt capabile să răspundă schimbărilor climatice

Sistemele agricole HNV sunt diversificate. Managementul terenurilor, pe modelul mozaicurilor, nu se bazează pe monoculturi întinse, care sunt foarte vulnerabile la fenomenele climatice extreme și la schimbări. Dacă există culturi variate pe suprafețe relativ mici, un fenomen care afectează una dintre parcele nu

le va afecta semnificativ pe celelalte. Acest lucru se numește „efectul de portofoliu”, sub care riscul este distribuit și daunele – limitate. Astfel, terenurile HNV stochează apa în mod natural și sunt mai puțin vulnerabile

la secete și la inundații. Sistemele agricole HNV protejează agrobiodiversitatea. Reprezintă un fel de „cămară” plină cu varietăți de soiuri, rase de animale și culturi, iar această varietate asigură o rezistență sporită

la schimbări și la boli. Aceste servicii trebuie luate în considerare când se efectuează calculele pentru plățile referitoare la managementul pășunilor.

Mentținerea sistemelor agricole HNV poate fi justificată chiar și în contextul unor greutăți economice, în baza multiplelor servicii (beneficii) pe care le oferă.

- Sistemele HNV ajută România să-și îndeplinească obiectivele asumate la nivel european în ceea ce privește conservarea biodiversității.
- Sistemele HNV ajută la mitigarea schimbărilor climatice prin funcția de stocare a carbonului și de reducere a gazelor cu efect de seră.
- Sistemele HNV facilitează adaptarea la schimbările climatice prin oferirea unor sisteme și relații flexibile, care se autoreglează, fiind deci mai capabile să facă față schimbărilor.

Inițiative pentru susținerea agriculturii și zonelor HNV din România

Pe lângă sprijinul public actual dedicat zonelor HNV și oferit prin plățile de agro-mediu, este important ca produsele HNV din aceste zone să primească susținere pentru a deveni competitive pe piață, pe termen lung, astfel încât fermierii să se „elibereze” de dependența de plățile publice. În acest sens, mai multe ONG-uri din România conlucrează pentru a îmbunătăți accesul pe piață al produselor provenite din zone HNV și pentru a le face mai vizibile și atractive pentru consumatori.

Fundația ADEPT Transilvania, ProPark - Fundația pentru Arie Protejate și WWF-România, în parteneriat cu AGRIDEA (Elveția) derulează proiectul „Dezvoltare rurală și terenuri agricole cu Înaltă Valoare Naturală”, finanțat de Programul de Cooperare Elvețiano-Român. În cadrul proiectului, organizațiile lucrează cu parteneri locali – asociații de fermieri – din șase zone HNV din România: Zarand (jud. Arad), Târnava Mare (jud. Brașov, Mureș și Sibiu), Târnava Mică (jud. Mureș), Pogany Havas (jud. Harghita), Valea Barcăului (jud. Sălaj) și Mara-Cosău-Creasta Cocosului (jud. Maramureș). Scopul

final al inițiativei este de a crește viabilitatea economică a acestor comunități și de a menține beneficiile culturale și de agro-mediu oferite de zonele HNV.

În cadrul proiectului au fost definite trei linii majore de acțiune – politici publice, instruire și marketing – pentru a testa o abordare integrată a problemelor și a blocajelor ce afectează în prezent viabilitatea economică a zonelor și a sistemelor agricole HNV.

În ceea ce privește politicile publice pentru dezvoltare rurală, se dorește ca acestea să abordeze mai bine și să

întegreze tendințele și nevoile comunităților din zonele cu Înaltă Valoare Naturală. În ceea ce privește componenta de instruire și de creștere a capacității, fermierii și organizațiile de profil din zonele proiectului vor dobândi abilități noi sau îmbunătățite de accesare a piețelor de desfacere și de valorificare a oportunităților de finanțare, și vor putea transmite mai departe abilități și abordări inovatoare pentru dezvoltarea agriculturii cu Înaltă Valoare Naturală într-o activitate profitabilă și de durată. Prin componenta de marketing, se depun eforturi pentru ca producătorii/fermierii din zonele proiectului să aibă un acces mai bun pe piață pentru produsele lor, astfel încât să fie motivați să continue să practice agricultura tradițională, benefică pentru mediu și definitorie din perspectiva identității culturale.

Contextul extern, al tendințelor și preferințelor de consum, este de asemenea favorabil produselor locale, provenite din zone bogate din punct de vedere natural. Există acum din ce în ce mai multe oportunități pentru revigorarea economiilor rurale, pentru asigurarea mijloacelor de trai în spațiul rural și pentru prezervarea zonelor cu Înaltă Valoare Naturală. Se observă un interes în creștere în rândul populațiilor urbane pentru calitatea produselor alimentare și originea lor, indicat prin creșterea popularității piețelor de legume și fructe, a festivalurilor și mișcărilor culinare deschide noi piețe pentru produsele din zonele cu Înaltă Valoare Naturală.

Tendințe de consum încurajatoare pentru produsele locale, prietenoase cu mediul

Eurobarometrul publicat de Comisia Europeană în iulie 2013, privind atitudinile cetățenilor europeni cu privire la produsele „verzi” (prietenoase cu mediul), a arătat că acestea se regăsesc ca opțiune de consum în rândul majorității europenilor, iar deciziile de cumpărare sunt bazate pe convingerea clară că este un gest corect, justificat. Această manifestare este frecventă în rândul unui sfert dintre respondenți și ocazional în rândul a 54% dintre aceștia. În România, aceste procentaje sunt similare. În deciziile de cumpărare,

factorul mediu („impactul produsului asupra mediului”) capătă o greutate din ce în ce mai crescută, lucru confirmat prin creșterea procentuală de 8% (în România) înregistrată de această variabilă de la studiul precedent, efectuat în anul 2009. Calitatea produsului, dar și brandul sunt factori care cresc în importanță în deciziile de cumpărare, lucru care poate propulsa produsele locale de tip HNV ce provin din ferme sau gospodării tradiționale, de mici dimensiuni, atât timp cât acestea sunt prezentate și promovate într-un mod adecvat. De altfel, studiul mai arată că majoritatea consumatorilor (în România - 81%) sunt dispuși să plătească un preț mai mare pentru anumite produse dacă ar avea convingerea că acestea chiar sunt prietenoase cu mediul; la momentul efectuării studiului, numai 15% aveau încredere totală că produsele promovate ca fiind prietenoase cu mediul chiar au un impact redus/pozitiv asupra naturii în comparație cu produsele convenționale.

Alegerea produselor prietenoase cu mediul pare că este înțeleasă de consumatori ca fiind una dintre principalele modalități de a ajuta la protejarea mediului. La întrebarea „În opinia dumneavoastră, care dintre următoarele acțiuni ar avea impactul cel mai mare în rezolvarea problemelor de mediu din țara dumneavoastră?”, varianta de răspuns „Achiziționarea de produse alimentare locale” ocupă al patrulea loc (29% dintre respondenți), după reciclare și reducerea risipei, izolarea termică a locuințelor și achiziționarea de electrocasnice eficiente din punct

de vedere energetic. Totodată, 73% dintre cei intervievați au cumpărat produse alimentare locale din motive de mediu – peste media europeană de 64%.

Nu în ultimul rând, importanța protejării mediului în agricultură este o chestiune subliniată de cetățeni în relație cu sprijinul financiar european acordat fermierilor. Într-un studiu Factwise Suedia pentru WWF din același an, cetățenii au susținut ideea de „bani publici pentru bunuri și servicii publice” – subvențiile oferite fermierilor trebuie să se facă pe baza beneficiilor pe care le asigură întregii comunități.

Cu alte cuvinte, sprijinul trebuie să fie condiționat de luarea unor măsuri sau adoptarea/continuarea unor practici ce permit naturii să genereze beneficii și bunuri pentru societate; în cazul zonelor HNV, acestea nu se rezumă doar la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, ci cuprind și peisaje culturale, apă și produse alimentare de calitate înaltă, calitatea vieții sau oportunități pentru recreere. De aceste lucruri beneficiază întreaga societate, nu numai comunitățile locale. Respondenții au afirmat că sunt bucuroși ca banii publici, obținuți din taxe și oferiți ca subvenții în agricultură, să garanteze produse sigure și sănătoase, să contribuie la îmbunătățirea/refacerea mediului și a peisajelor rurale și la menținerea / creșterea vitalității comunităților rurale.

Fundația ADEPT Transilvania și WWF România

❖ Legătura dintre produs și locul său de origine, în contextul economic european

Uniunea Europeană reprezintă o abordare socio-politică menită să creeze un spațiu al valorilor comune, împărtășite de mai multe state (statele membre), tinzând către o uniformizare a politicilor din diverse domenii. În același timp, însă, există o preocupare constantă pentru păstrarea tradițiilor și a elementelor de diferențiere ce există între diverse comunități, dar și în cadrul acestora. Motto-ul Uniunii Europene „unitate în diversitate” exprimă perfect cele

două tendințe, care nu sunt antagonice, ci dimpotrivă, complementare.

În acest context, și politicile care vizează domeniul agroalimentar tind, pe de o parte, către o uniformizare a standardelor de calitate, dar în același timp și către o încurajare a producției de bunuri realizate într-o formă tradițională și care să înglobeze factori specifici unui anumit areal: ingrediente, metode de producție,

rețete transmise din generație în generație, în general produse agroalimentare care se diferențiază prin anumite caracteristici, ce derivă din zona geografică în care sunt produse.

Legătura dintre zona geografică și produs a devenit în anumite cazuri atât de puternică, încât produsul în sine a fost denumit după arealul respectiv. Denumiri precum Champagne, Roquefort, Bordeaux,

Chianti sau la nivel mondial Havana, Darjeeling sunt câteva exemple de zone geografice care au ajuns să denumească anumite produse ce provin din zona respectivă și care, datorită unor calități, s-au impus pe piață, proveniența din respectiva zonă reprezentând chiar o garanție a calității lor.

Având în vedere practicile concurențiale, s-a conturat tot mai clar ideea ca aceste produse, ce au o legătură strânsă cu un anumit loc, să fie protejate printr-un sistem care să-i ferească pe producători de pierderile suferite ca urmare a imitațiilor lansate pe piață, precum și să ofere clienților garanția că produsele achiziționate conțin acele caracteristici care au stat la baza alegerii lor. În acest sens, atât pe plan național, cât și la nivel comunitar, a fost dezvoltat un set de reguli, menit să satisfacă aceste cerințe și care are în vedere crearea unui sistem de etichetare a produselor agricole și alimentare provenind din diferite state membre ale Uniunii Europene.

Un act normativ deosebit de important, în acest sens, la nivel european este Regulamentul nr. 1.151 din 21 noiembrie 2012 al Parlamentului European și al Consiliului Uniunii Europene privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare, care abrogă Regulamentul CE nr. 509/2006 privind specialitățile tradiționale garantate din produse agricole și alimentare și Regulamentul CE nr. 510/2006 privind protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare. Acest regulament stabilește modalitatea de etichetare a calității produselor agricole și alimentare, în scopul informării cumpărătorilor și consumatorilor cu privire la caracteristicile și proprietățile de producție, asigurând în felul acesta, așa cum precizează și actul comunitar menționat, o concurență loială pentru fermierii și producătorii de produse ce au caracteristici și proprietăți care oferă valoare adăugată. Practic, acest sistem de etichetare, acordat în urma unor proceduri bine stabilite, dă posibilitatea producătorilor să iasă pe piața internă și comunitară cu produse ale căror caracteristici sunt confirmate de organismele abilitate și

care beneficiază de protecție la nivelul întregului spațiu comunitar.

Sistemul de etichetare menționat în Regulamentul nr. 1.151/2012 are în vedere folosirea termenilor de „denumire de origine protejată” (D.O.P.), „indicație geografică protejată” (I.G.P.) și „specialitate tradițională garantată” (S.T.G.). Conform art. 5 din Regulament, „denumire de origine protejată” reprezintă o denumire care identifică un produs originar dintr-un anumit loc, regiune sau, în cazuri excepționale, țară, a cărui calitate sau ale cărei caracteristici se datorează în principal sau exclusiv unui anumit mediu geografic cu factori naturali și umani proprii și ale cărei etape de producție se desfășoară, toate, în zona geografică delimitată. Prin „indicație geografică” avem în vedere o denumire care identifică un produs originar dintr-un anumit loc, regiune sau țară, în cazul căruia o anumită calitate, reputație sau o altă caracteristică poate fi atribuită în principal originii geografice a produsului și atunci când cel puțin una dintre etapele de producție se desfășoară în zona geografică

delimitată. Conform articolului 17 din Regulament se instituie un sistem referitor la specialitățile tradiționale garantate, al cărui obiectiv este de a proteja metodele de producție și rețetele tradiționale, prin susținerea producătorilor de produse tradiționale în activitățile de comercializare și de informare a consumatorilor în legătură cu proprietățile care conferă valoare adăugată rețetelor și produselor lor tradiționale.

Pentru a putea fi înregistrată ca „specialitate tradițională garantată”, o denumire trebuie să descrie un produs specific sau un aliment care rezultă în urma unui proces de producție, de prelucrare sau a unei compoziții care corespunde practicii tradiționale pentru produsul/alimentul respectiv sau care este produs din materii prime/ingrediente utilizate în mod tradițional. De asemenea, denumirea de specialitate tradițională garantată trebuie să fi fost utilizată în mod tradițional pentru a desemna produsul specific sau să indice caracterul tradițional sau caracterul specific al produsului.

Așa cum reiese din definițiile care se regăsesc în Regulament, pentru a beneficia de sistemul de etichetare instituit de acesta, produsele respective trebuie să aibă legătură cu un anumit areal, fie că vorbim de materii prime, fie de metode de producție sau de diverse caracteristici care individualizează produsul și care sunt o consecință a unor factori strâns legați de o anumită zonă geografică.

Pentru a putea fi înregistrată o „denumire de origine protejată” (D.O.P.) sau „indicație geografică protejată” (I.G.P.) este nevoie de îndeplinirea unor condiții prevăzute în Regulament și care se materializează într-un caiet de sarcini care cuprinde denumirea ce urmează a fi protejată ca denumire de origine sau indicație geografică, astfel cum este folosită în limbajul comercial sau în limbajul comun. De remarcat este faptul că aceste denumiri pot fi utilizate numai în limbile care sunt sau au fost folosite în mod tradițional în descrierea unui produs specific în zona geografică delimitată, acest element fiind unul care leagă inclusiv la nivel fonetic un anumit produs de o anumită zonă geografică. Caietul de sarcini amintit cuprinde și descrierea produsului, inclusiv a materiilor prime, dacă este cazul, precum și principalele caracteristici fizice, chimice, microbiologice sau organoleptice ale produsului, definirea zonei geografice delimitate

cu privire la legătura dintre calitatea sau caracteristicile produsului și mediul geografic sau după caz, legătura dintre o anumită calitate, reputație sau o altă caracteristică a produsului și originea sa geografică, dovada faptului că produsul este originar dintr-o anumită zonă geografică delimitată, descrierea metodei de obținere a produsului, precum și informații legate de ambalare, numele și adresa autorităților sau, dacă sunt disponibile, numele și adresa organismelor care verifică respectarea dispozițiilor caietului de sarcini.

În cazul specialității tradiționale garantate, caietul de sarcini, conform art. 19 din Regulament, trebuie să cuprindă elementele legate de denumire, în forma lingvistică locală, descrierea produsului cu tot ceea ce înseamnă caracteristicile sale fizice, microbiologice, organoleptice, chimice, care demonstrează caracterul specific al acestuia, descrierea metodei de producție care trebuie respectată de producători, inclusiv, după caz, natura și caracteristicile materiilor prime sau ale ingredientelor utilizate, precum și metoda prin care este preparat produsul și elementele esențiale care definesc caracterul tradițional al produsului. Pentru realizarea la nivel comunitar a sistemului de protecție rezultat în urma etichetării prevăzute de Regulament, o deosebită

importanță o au organizarea producătorilor la nivel local, precum și autoritățile naționale.

În acest sens, Regulamentul menționează rolul grupurilor, definite la art. 3 ca orice formă de asociere, indiferent de forma sa juridică, din care fac parte în principal producători sau prelucrători ai aceluiași produs și care conform art. 45 au atribuții în garantarea calității, a reputației și a autenticității produselor care beneficiază de sistemul de etichetare instituit de Regulament, precum și în inițierea de acțiuni privind protecția juridică adecvată a acestora, odată ce acest sistem a fost implementat. Caracterul tradițional al produselor și legătura lor cu o anumită zonă geografică pot fi, de altfel, mult mai ușor promovate în cadrul unor forme de asociere a producătorilor din spațiul respectiv, aspect care conferă o greutate mult mai mare demersurilor prin care se urmărește ca produsele acestora să beneficieze de dispozițiile comunitare prin care se instituie sistemul de protecție pe care îl analizăm.

Cea de-a doua componentă pe care am amintit-o, extrem de importantă pentru implementarea sistemului de etichetare și protecție, este reprezentată de autoritățile naționale. Conform art. 36 din Regulament, acestea au obligația de a nominaliza instituțiile care au competența

verificării conformității produselor cu cerințele menționate, în special cele legate de caietul de sarcini, precum și competența sesizării Comisiei Europene în legătură cu dobândirea protecției prevăzute de acest act normativ comunitar. Evident că acest lucru nu împiedică grupurile de producători să se adreseze în mod direct Comisiei Europene în vederea obținerii protecției la nivelul Uniunii Europene.

În concordanță cu art. 36 din Regulament, în România, a fost adoptată HG nr.152/2015 privind stabilirea cadrului instituțional și a unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1.151/2012, care abrogă HG nr. 828/2007 și HG nr. 134/2008 prin care Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale este desemnat drept autoritatea însărcinată cu verificarea documentației pentru obținerea protecției sistemelor de calitate ale produselor agricole și alimentare, iar Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor este desemnată ca fiind organismul responsabil cu verificarea pe piață a etichetării și utilizării logoului european sau național.

Conform art. 7 din HG nr.152/2015, în termen de opt luni de la data intrării în vigoare a acestei hotărâri, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale elaborează ordinele privind procedurile de înregistrare și verificare a documentației pentru dobândirea protecției unui sistem de calitate a unui produs agricol sau alimentar, procedura de declarare a opoziției la nivel național și procedura de transmitere la nivelul Comisiei Europene a cererii de înregistrare a sistemelor de calitate ale produselor agricole sau alimentare, în vederea dobândirii protecției la nivelul Uniunii Europene.

Cum până la data acestui articol (iulie 2015), aceste ordine nu au fost elaborate, se aplică în continuare prevederile a două ordine ale ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale: Ordinul nr. 906/2007¹ (referitor la dobândirea protecției unei indicații geografice sau denumiri de origine a unui produs agricol sau alimentar) și Ordinul nr. 160/2008² (referitor la dobândirea protecției

unei specialități tradiționale garantate).

Concomitent, în vigoare sunt și prevederile Ordinului ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale nr. 8/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind recunoașterea organismelor private de inspecție și certificare a produselor agricole sau alimentare și de supraveghere a activității organismelor private de inspecție și certificare a produselor agricole ori alimentare ce au dobândit protecția indicațiilor geografice (I.G.P.), a denumirilor de origine (D.O.P.) și a specialităților tradiționale garantate (S.T.G.).

Prin intermediul prezentului articol nu ne-am propus să facem o analiză exhaustivă a legislației comunitare și naționale, ci numai să punctăm elementele tehnice juridice importante care creează mecanismul de dobândire a protecției juridice la nivel comunitar a denumirii unor produse, ce capătă valoare adăugată prin legarea lor de o anumită zonă geografică, aspect ce contribuie nu numai la existența unei garanții privind anumite calități ale produselor respective, de natură să atragă consumatorii, ci și la promovarea regiunii din care respectivele produse provin, aspect deloc de neglijat din punct de vedere economic. Este foarte important ca atât producătorii români, cât și autoritățile naționale să înțeleagă, în contextul concurenței existente la nivel comunitar, importanța acestor practici. Faptul că, până la ora actuală, un singur produs, respectiv „Magiunul de Topoloveni”, a obținut o astfel de protecție la nivel comunitar, în curs de înregistrare fiind la momentul actual și denumirile de „Telemea de Ibănești”, „Salam de Sibiu” și „Novac afumat din Țara Bârsei”, arată faptul că în plan național sunt multe lucruri de făcut pentru a conștientiza importanța folosirii instituțiilor europene în cadrul practicilor comerciale, aspect de natură să facă mult mai competitive produsele românești.

Acest sistem oferă protecție în fața unor produse care, deși par similare, nu respectă în totalitate criteriile de acordare a etichetării menționate în Regulament și au, de cele mai multe

ori, costuri mai mici de producție, reflectate în prețuri mai mici către consumator (lucru care poate constitui un criteriu important în alegerea cumpărătorului). Totodată, acest sistem oferă consumatorului european garanția că respectivul produs a fost supus unei analize instituționale comunitare extrem de laborioase, care vine să confirme faptul că pe lângă caracterul tradițional al produsului, concept văzut în sensul său larg, acesta beneficiază și de standardele de calitate acceptate la nivel european.

În acest context, consumatorul european conștientizează faptul că diferența de preț se justifică și în cele mai multe cazuri va prefera produsul certificat în defavoarea celui care pare a avea calități apropiate, însă care nu beneficiază de sistemul de etichetare analizat. Practic, deși procedura de etichetare destul de complicată poate reprezenta la început un factor descurajant pentru producători, tocmai acest lucru reprezintă în sine o garanție a calității produselor, iar reușita finalizării unui astfel de demers reprezintă o premisă importantă pentru ca produsele respective să se impună pe piață și să beneficieze de prețuri de vânzare care să reflecte în mod real valoarea lor adăugată.

Avocat Răzvan Beșe

Note:

1. Ordinul ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale nr. 906/2007 privind aprobarea Procedurii de înregistrare și verificare a documentației pentru dobândirea protecției unei indicații geografice sau denumiri de origine a unui produs agricol ori alimentar, Procedurii de declarare a opoziției la nivel național și a Procedurii de transmitere la nivelul Comisiei Europene a cererii de înregistrare a indicațiilor geografice sau denumirilor de origine ale produselor agricole ori alimentare, în vederea dobândirii protecției la nivelul Uniunii Europene, precum și a Regulilor specifice privind modelul și utilizarea logoului național.
2. Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 160/2008 privind aprobarea Procedurii de înregistrare și verificare a documentației pentru dobândirea protecției unei specialități tradiționale garantate, a Procedurii de declarare a opoziției la nivel național și a Procedurii de transmitere la nivelul Comisiei Europene a cererii de înregistrare a specialității tradiționale garantate, în vederea dobândirii protecției la nivelul Uniunii Europene, precum și a Regulilor specifice privind modelul și utilizarea logoului național.

❖ Sisteme acvaponice, pentru a răspunde schimbărilor climatice: Producție combinată de legume, fructe și pește

Proiectul Aqua Rom promovează acvaponia în zonele montane, cu sprijin prin Programul de Cooperare Elvețiano-Român.

Deși cunoscută din Antichitate, acvaponia este considerată astăzi o soluție de viitor, în contextul schimbărilor climatice. Dar până acolo, Cristian Bulbuc, cercetător științific la Institutul de Cercetare și Dezvoltare pentru Industrializarea și Marketingul Produselor Horticole (I.C.D.I.M.P.H.) Horting vorbește despre acvaponie ca modalitate de creștere a veniturilor și de îmbunătățire a stării de sănătate în zonele defavorizate ale României, în special în cele montane.

În anul 2006, în țara noastră s-a înființat, într-o seră, prima stație pilot românească de cercetare în domeniul acvaponiei. Acvaponia combină beneficiile culturii de legume cu cele ale creșterii peștilor, într-un singur efort uman și financiar. Inițiativa aparține consorțiului condus de I.C.D.I.M.P.H. Horting, din care fac parte Institutul de Cercetare - Dezvoltare pentru Ecologie Acvatică, Pescuit și Acvacultură (I.C.D.E.A.P.A.) Galați, Societatea Ecologică Aquaterra și Kaviar House.

Începând de anul acesta, fermierii români au posibilitatea de a testa tehnologia Aquaponic oriunde în țară, bucurându-se de asistență profesională

acordată prin intermediul proiectului româno-elvețian Aqua Rom.

Ce este acvaponia?

Acvaponia are la bază un procedeu simbiotic de creștere a plantelor și peștilor într-un sistem recirculant. Cele două componente vii ale sistemului își asigură una alteia mediul de viață ideal, curățându-și reciproc apa și susținându-și existența. Din acest motiv, costurile producției de plante și pește se reduc considerabil.

Clasificarea sistemelor acvaponice se face în funcție de volumul de apă folosit; există micro sisteme (cu un volum de apă de câțiva litri și cu un rol pur decorativ datorită dimensiunilor reduse; acvariul are dimensiuni de 60x60x150 centimetri), sisteme de capacitate mică (volum de apă sub 3.000 de litri, asigură consumul de pește și legume al unei familii), sisteme de capacitate medie (cu volum de apă de până în 10.000 de litri, cu o producție ce acoperă nevoile unei familii, permițând și comercializarea la scară mică) și sisteme de capacitate mare, ideale în vederea comercializării pe scară largă a produselor (volum de apă de peste 10.000 de litri, cu o producție de ordinul tonelor de legume și zecilor de tone de pește).

Într-un sistem acvaponic se poate crește orice specie de pești. Pe plan internațional, preferată este Tilapia, dar potrivite sunt și specii precum crapul, păstrăvul și carasul. Ca legume și fructe, cel mai ușor se cultivă în acest sistem spanacul, salata, busuoiul, căpșunile, bamele, menta, pătrunjelul, iarba grasă, ștevia

și năsturelul. Pentru culturile de pepeni galbeni, ardei și roșii, sunt necesare adaosuri de potasiu, calciu și fier.

Avantajele și dezavantajele acvaponiei

Acvaponia apare ca o alternativă sigură în condițiile schimbărilor climatice – încălzire globală, secetă, reducerea resurselor de apă. Sistemul acvaponic nu depinde de mediu și climă, fiind amplasat în spații cu temperatură controlată și independente de sol.

Tot în seria avantajelor se încadrează și următoarele:

- se obțin două producții (legume și pește) cu un singur input (hrana de pești);
- producția de legume este de patru până la opt ori mai mare decât în cazul culturilor clasice (în câmp), datorită densității de plantare, mai mare decât pe sol, și a alimentării permanente cu apă și substanțe nutritive;
- produsele nu conțin substanțe chimice;
- în spații protejate, se obțin producții de legume indiferent de anotimp;
- legumele se pot cultiva și pe verticală, reducând suprafața de teren utilizată.

Există doar două dezavantaje ale acvaponiei: costurile legate de consumul de energie în perioada rece a anului, consumul fiind similar cu cel al serelor încălzite, și riscurile implicate de oprirea accidentală a curentului electric pe durate lungi de timp; în acest caz, se oprește recircularea apei în sistem și este afectat procesul de epurare, ducând la creșterea concentrației substanțelor toxice în bazine. Pentru eliminarea acestui risc se montează un generator de curent care intră automat în funcțiune în caz de avarie. Există și alternativa panourilor solare.

Proiectul Aqua Rom se adresează zonei montane

Proiectul Aqua Rom urmărește implementarea acvaponiei în zonele defavorizate, cu accent pe zona montană a României, unde această tehnologie ar putea oferi atât o sursă de venit suplimentar, cât și o sursă de

alimente sănătoase. „Alegerea zonei montane defavorizate s-a făcut ținând cont de faptul că are cea mai mare pondere în totalul zonelor defavorizate; apoi, condițiile pedoclimatice sunt defavorabile producției de legume care se aduc din alte zone la prețuri mari. Peștele se comercializează congelat, iar piața de pește proaspăt este nesemnificativă, ducând la o alimentație slab diversificată în regiunea montană.”

Printre activitățile proiectului Aqua Rom se numără organizarea unor cursuri de inițiere în acvaponie, consiliere pe durata confecționării sistemului acvaponic, dar și în etapa de monitorizare a sistemului, precum și înființarea unei asociații a acvaponiștilor în țara noastră.

„Grupul de inițiativă este reprezentat de membrii celor trei parteneri ai proiectului Aqua Rom, la care se adaugă aproximativ 30 de români pasionați ai domeniului, care de doi ani țin legătura cu noi. Și-au construit deja instalații proprii și sunt mulțumiți de rezultate”, mărturisește Cristian Bulbuc. Asociația urmează să cuprindă și specialiști din domeniile piscicultură, horticultură și construcție de sere.

Din punct de vedere al costurilor implementării unui sistem acvaponic în zonele montane defavorizate, acestea depind de mărimea dorită și de materialele din care se fac elementele componente. „Un bazin pentru pești poate fi realizat într-o groapă în pământ, căptușită cu folie PVC, caz în care va costa 20-30 de lei, sau căptușită cu folie EPDM (pentru iazuri), caz în care va costa 100-150 lei; bazinul confecționat din fibră de sticlă costă între 800 și 900 lei”, precizează Cristian Bulbuc. „Noi vom promova sisteme al căror cost inițial este cel mai mic posibil și care să poată fi realizate cu materiale foarte ieftine.” Un acvariu de 3.000 de litri consumă pe zi echivalentul unui bec de 30 Watt.

Dorința de a implementa această tehnologie într-o regiune marcată de ocupații tradiționale se bazează pe simplitatea sistemului acvaponic. „Ca în orice acțiune de pionierat nu ne așteptăm să avem un aflus de fermieri sau țărani care să

implementeze această tehnologie din primele luni. Contractul de execuție a proiectului s-a semnat în aprilie 2015. Dar, după ce vom organiza demonstrații practice cu sisteme confecționate de noi și participanții la aceste demonstrații vor constata avantajele tehnologiei propuse, sunt convins că, pentru câțiva dintre aceștia, implementarea va deveni o provocare. Va fi suficient ca două, trei, poate mai multe persoane să-și construiască un sistem acvaponic în gospodărie, pentru ca, vecinii, văzând rezultatele, să-și confecționeze și ei un sistem asemănător. Aceste sisteme sunt realizate în mii de variante în toată lumea.”

În 2014 a fost încheiat primul parteneriat româno-elvețian în scopul implementării tehnologiei Aquaponic în România. Partenerul român e reprezentat de I.C.D.I.M.P.H. Horting și Societatea Ecologică Aquaterra, iar partea elvețiană e reprezentată de Zurcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften (ZHAW), universitate cu experiență în implementarea tehnologiilor de mediu în regiunile defavorizate ale Elveției și alte țări.

Proiectul este susținut printr-un grant oferit de Confederația Elvețiană prin Programul de Cooperare Elvețiano-Român în cadrul Fondului Tematic pentru Parteneriate și Experti. Bugetul total al proiectului se ridică la suma de 296.013 de franci elvețieni, din care contribuția Confederației Elvețiene ajunge la 84,5%, adică 249.982 de franci elvețieni. Proiectul a demarat în aprilie și are o durată de 30 de luni.

Știați că ...

... cel mai mare sistem acvaponic a fost implementat în China, pe suprafața lacului Taihu? Tehnologia s-a impus și în Abu Dhabi, acolo unde o fermă acvaponică a ajuns la capacitatea de 400 de tone de legume și 12 tone de pește pe an. Dar cel mai mare succes se înregistrează în SUA, unde există 3.500 de sisteme acvaponice?

❖ Exemple de practici agricole europene cu rol în protecția mediului

Protecția și îmbunătățirea funcționalității solului: Culturi de acoperire în Cehia, cu sprijin european, pentru a preveni eroziunea solului

Solurile Europei constituie bogății care ne oferă servicii esențiale, inclusiv purificarea apei și producerea de hrană. De altfel, solurile noastre îndeplinesc funcții importante de stocare a carbonului, având astfel un rol esențial în reglarea climatului prin absorbția gazelor cu efect de seră din

atmosferă. Sprijinirea funcționalității solului urcă astfel în fruntea listei priorităților în statele membre, iar Programele de Dezvoltare Rurală (PDR) ale multor altor țări includ măsuri de sprijinire a promovării serviciilor de administrare a solului, dedicate menținerii și îmbunătățirii calității acestuia.

Acțiunile cofinanțate prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) includ integrarea culturilor agricole și a activităților de

creștere a animalelor, rotația și diversificarea culturilor, aplicarea compostului, semănarea cu brazdă redusă sau fără brazdă (zero/reduced tillage) și cultivarea intermediară de culturi de acoperire (catch/cover crops).

Ultimele măsuri menționate oferă protecție împotriva eroziunii solului în perioadele în care culturile principale nu sunt semănate, mai exact în lunile de iarnă. Rezultatele unor astfel de tehnici sustenabile de administrare a solului pot genera sinergii pentru fertilizarea și productivitatea solului. Pot îmbunătăți și capacitatea pământului de stocare a apei și pot avea un impact pozitiv asupra biodiversității. Câștigurile socio-economice pot fi realizate prin îmbunătățirea productivității solului și reducerea condițiilor pentru producția costisitoare agrochimică. În plus, solurile mai sănătoase ajută la inversarea procesului de degradare a terenurilor și la consolidarea capacității proceselor ecologice de a funcționa în mod eficient.

Un sprijin combinat oferit prin măsurile PDR ale Republicii Cehe, destinate activității agricole și de mediu în „zonele defavorizate”, reprezintă un exemplu util referitor la modul în care cofinanțarea FEADR poate fi combinată pentru a promova serviciile de mediu legate de funcționalitatea solului. Fondurile UE pentru dezvoltare rurală sunt utilizate aici pentru a asigura plăți către agricultorii care au culturi de acoperire în zone sensibile din punct de vedere ecologic.

Cooperare pentru conservare

O cooperativă agricolă din sudul regiunii Moravia, Republica Cehă, se

ocupă cu cultivarea unei culturi de acoperire specializate (Facelia - Phacelia tanacetifolia) cu sprijin oferit în cadrul PDR. Michal Stanislav lucrează în cadrul cooperativei și este foarte mulțumit de beneficiile aduse conservării solului. „Vom planta aproximativ 60 de hectare cu culturi de acoperire după ce terminăm în septembrie cu recolta de vară. Nu înlăturăm paiele rămase de la culturile de vară și însămânțăm culturile de acoperire direct pe terenurile aflate în aceea stare. Cultura de acoperire și furajele vor funcționa drept pătură vegetală pe timp de iarnă, care se va degrada treptat datorită frigului, după care va forma un așa-numit mulch, un strat aflat la suprafața solului, care va constitui o bază pedologică bună pentru însămânțarea noilor culturi în primăvară. Principalul beneficiu pe care îl avem practicând acest gen de agricultură este acela că ne ajută la prevenirea eroziunii solului, în special în zonele în pantă. Între sezoanele de creștere, cultura de acoperire protejează pământul împotriva eroziunii, a vântului sau a pierderilor cauzate de scurgeri de apă. În urma perioadelor de testare am observat că cea mai bună modalitate de control al eroziunii solului presupune combinarea culturilor de acoperire cu reducerea arăturilor. Limitarea lucrărilor de arătură printr-o arare mai rară și o însămânțare directă în pământ ne ajută întrucât avem mai mult timp pentru alte activități agricole. Un alt beneficiu este îmbunătățirea sănătății principalelor culturi

comerciale, cum ar fi porumbul. Culturile de acoperire oferă o pauză între culturile de porumb și astfel se previne transmiterea bolilor. Acest gen de procedură poate determina și creșterea calității bunurilor ecologice și menținerea nivelurilor de azot din sol, care sunt bineînțeles foarte importante. Mai mult decât atât, am observat că folosim mai puține pesticide, întrucât acest sistem previne creșterea excesivă a buruienilor înainte de însămânțarea culturii de primăvară.”

Conservarea solului contribuie la asigurarea unui flux de produse alimentare pe termen lung, de calitate superioară, precum și la menținerea unui ecosistem sănătos.

Clienți mulțumiți

Ferma lui Michal Stanislav primește plăți de agromediu în valoare de 104 euro/hectar, pentru a compensa costurile înregistrate în creșterea unor culturi de acoperire, iar dânsul este mulțumit cu valoarea acestui sprijin prin PDR. „Ne-am pregătit mult înainte de a decide să folosim aceste soiuri de culturi de acoperire (catch crops)”, spune Stanislav. „Costurile sunt mai mari decât în cazul altor opțiuni de semințe, însă obținem rezultatele de care avem nevoie și astfel acest gen de investiție chiar merită. Nu înregistrăm niciun profit de pe urma culturilor de acoperire, însă beneficiile pe care le avem prin prevenirea eroziunii solului, prin menținerea nivelului de azot din sol, precum și prin

reducerea lucrărilor de arat (tillage) fac ca întregul proces să fie eficient din punct de vedere al costurilor.”

Schemele de sprijin dedicate culturilor de acoperire cofinanțate prin FEADR, cum sunt cele valorificate și în Cehia, nu numai că îi ajută pe agricultori să aibă anumite beneficii de mediu și economice, dar sunt considerate superioare standardelor de bază GAEC referitoare la protecția solului. Drept urmare, fermele care practică aceste tipuri de servicii de mediu pentru conservarea solului reușesc să îndeplinească mai ușor standardele de eco-condiționalitate aferente, necesare pentru a beneficia de plăți directe pentru Pilonul 1 al Politicii Agricole Comune. Conservarea solului contribuie la asigurarea unui flux de produse alimentare de calitate superioară, pe termen lung precum și la menținerea unui ecosistem sănătos.

Îmbunătățirea calității aerului: o fermă de porci daneză introduce o nouă tehnologie de tratare a aerului

În anumite zone rurale din Europa, agricultura a fost asociată cu probleme referitoare la calitatea aerului. Însă fermierii pot investi în tehnologii menite să reducă riscul de poluare a aerului, cu ajutorul FEADR.

Informațiile oferite de Registrul European al Poluanților Emiși și Transferați (E-PRTR) poate fi utilizat pentru actualizarea politicii UE în domeniul protecției aerului. Acest

instrument monitorizează emisiile din diferite zone industriale și permite realizarea unei analize a tendințelor referitoare la calitatea aerului pentru a putea identifica zonele unde au loc îmbunătățiri, dar și domeniile unde trebuie insistat mai mult pentru a asigura protecția calității aerului. Emisiile agricole sunt controlate de către E-PRTR.

În unele zone ale Europei, agricultura este asociată cu reducerea calității aerului din cauza unor ferme de creștere a animalelor, care pot fi o sursă de poluanți atmosferici, cu elemente cum ar fi pulberile, microorganismele și gazele, inclusiv amoniacul și dioxidul de carbon. Toate acestea pot afecta bunăstarea agricultorilor, a animalelor și a

zonelor înconjurătoare. Statele membre apreciază oportunitățile oferite de FEADR pentru a ajuta agricultorii să facă față provocărilor referitoare la calitatea aerului. Un exemplu premiat este cel din Danemarca, unde cofinanțarea FEADR a fost utilizată pentru construirea unei crescătorii de porci moderne și cu emisii reduse.

Jørgen Berth, inovator în domeniul protecției mediului, este crescător de animale din Randers, regiunea Midtjylland, Danemarca. Acesta lucrează pe un teren de aproximativ 100 de hectare, crescând atât porci, cât și vite. Pagubele cauzate de o furtună asupra principalei crescătorii de porci pe care o avea l-au determinat pe Jørgen Berth să se

gândească la un nou tip de adăpost. Fiind un inginer agronom pasionat, a fost interesat de proiectarea unei crescătorii de porci care să valorifice și să combine numeroase tehnologii inovatoare, pentru a îmbunătăți competitivitatea afacerii proprii. Acest obiectiv putea fi obținut prin reducerea cheltuielilor generale referitoare la energie și alte resurse. Era conștient și de importanța dovedirii faptului că proiectul său de fermă de animale cu impact scăzut ar putea constitui un model de bune practici pentru alte centre agricole din districtul Randers, considerat o zonă sensibilă din punct de vedere ecologic. Pentru construirea noii crescătorii de porci, a utilizat asistența financiară oferită în cadrul Programului de Dezvoltare Rurală (PDR) danez. Proiectul a necesitat investiții corespunzătoare pentru procedurile de gestionare a dejecțiilor lichide (inclusiv un sistem de ultimă generație pentru acidifierea dejecțiilor lichide) și abordări inovative referitoare la răcirea, circulația și purificarea aerului.

O atenție specială a fost acordată îmbunătățirii standardelor de bunăstare a animalelor și a personalului, prin utilizarea acestor tehnologii. Cofinanțarea FEADR a fost bine utilizată de către Jørgen Berth, care și-a valorificat proiectul pentru a putea desfășura un proces de producție agricolă sustenabilă. Nici sistemul pentru dejecțiile lichide, nici cel pentru controlul aerului nu fuseseră testate înainte, însă acest proiect a câștigat ulterior un premiu important în cadrul categoriei „Environmental Technology Prize” (tehnologie cu impact pozitiv asupra mediului), oferit de către Consiliul Danez pentru Agricultură și Alimentație.

Membrii juriului au fost impresionați în special de creativitatea de care Jørgen Berth a dat dovadă în crearea acestui proiect și l-au laudat pentru riscul pe care și l-a asumat în procesul de inițiere a unei astfel de abordări inovatoare pentru protecția mediului. În cadrul ceremoniei de acordare a premiilor, dl. Berth a declarat: „fiind inginer cu jumătate de normă și agricultor cu altă jumătate de normă, m-am folosit de experiența mea pentru a-mi dezvolta afacerea. Distanța acordată pentru ferma mea de

animale cu impact de mediu scăzut dovedește faptul că inovația este prețuită și în agricultură”.

Controlul calității aerului

Beneficiile referitoare la calitatea aerului – reducerea mirosurilor neplăcute și asigurarea unui aer curat – rezultate din proiectul FEADR sunt suficient de importante, pentru ca aceste idei să fie aplicate oriunde altundeva în Europa. Unul dintre sistemele automatizate folosite la fermă circula aerul evacuat prin filtre pentru a reduce volumul de amoniac și celelalte emisii cu mirosuri neplăcute. Acest proces poate elimina până la 95% din praf și alți compuși periculoși din aer, precum și mirosul caracteristic al crescătoriilor de porci, care câteodată poate cauza probleme de coabitare. Mai multe proiecte inovative, cum ar fi construcția unor ferme prietenoase cu mediul, pot ajuta agricultura să aducă o serie de contribuții pozitive în domeniul serviciilor de mediu asociate cu calitatea aerului. Exemplul danez evidențiază modul în care cofinanțarea FEADR poate furniza asistență în acest sens.

Utilizarea rațională a apei: program de colectarea a apei de ploaie în Irlanda

Politicile care promovează revizuirea tarifelor de contorizare a apei în anumite state membre pot afecta competitivitatea afacerilor agricole. Există soluții alternative pentru a ajuta agricultura să rămână competitivă, iar sprijinul FEADR poate fi valorificat în acest sens.

Cu toții avem un rol în utilizarea prudentă a resurselor de apă, prin introducerea unor schimbări la nivelul stilului de viață. Sectorul agricol reprezintă unul dintre cei mai mari consumatori de apă din Europa, astfel că implementarea unor măsuri de mediu corespunzătoare are un potențial important pentru furnizarea unor servicii de mediu eficiente referitoare la utilizarea apei. Programele de Dezvoltare Rurală (PDR) din statele membre oferă sprijin modernizării agriculturii pentru a atenua impactul asupra resurselor de apă și pentru a face față reducerii acestor resurse. Reciclarea apei reziduale tratate sau colectarea apei de ploaie, de exemplu, reprezintă

instrumente utile pe care fermele le pot adopta pentru a reduce consumul de apă și presiunea exercitată asupra furnizorilor de apă potabilă. Cofinanțarea FEADR poate fi utilizată și pentru a ajuta la elaborarea unor proiecte care să furnizeze astfel de servicii, iar un PDR aplicat regional în Irlanda demonstrează că fermele pot fi încurajate să colecteze apă de ploaie pe care să o refolesească.

Economiile din apa de ploaie

Localizarea Irlandei la marginea curentului cald al Oceanului Atlantic oferă țării o resursă suficientă și regenerabilă de apă de ploaie curată. Valoarea adevărată a acestei resurse gratuite este recunoscută în 2011, fiind lansat pentru agricultori primul „Program de Colectare a Apei de Ploaie” din țară, cofinanțat de FEADR. Prezentat drept o parte dintr-un program mai amplu de dezvoltare a agriculturii, „Programul de colectare al apei de ploaie” elaborat în Irlanda avea inițial un buget de opt milioane de euro. Obiectivul său era soluționarea provocărilor referitoare la dezvoltarea rurală, asociate anumitor domenii cum ar fi restructurarea sectorului produselor lactate, energiile regenerabile, gestionarea apei și competitivitatea pe piața agricolă. Referitor la inițiativa PDR, Brendan Smith, ministrul irlandez al agriculturii, pescuitului și alimentelor la momentul respectiv, a subliniat faptul că „acest program va reduce costurile de apă pentru gospodăriile agricole”.

Comentariile sale au devenit din ce în ce mai pertinente pentru agricultorii din Irlanda, dar și din alte state membre, în contextul în care perspectivele referitoare la lipsa apei în Europa creează presiuni asupra autorităților naționale în sensul impunerii necesității de revizuire a sistemelor de tarifare a apei, astfel încât să reflecte mult mai bine nivelurile curente de utilizare. Se anticipează că noile forme de contorizare și tarifare a apei vor ajuta consumatorii de apă să se gândească mai bine la cantitatea de apă pe care o utilizează și să ia în considerare măsuri alternative pentru a-și asigura consumul. Sistemele de colectare a apei de ploaie, asemenea celor cofinanțate de Programul de Dezvoltare Rurală irlandez, oferă o

astfel de alternativă societăților comerciale din sectorul agricol. Exploatațiile agricole sunt potrivite pentru colectarea apei de ploaie, întrucât clădirile cum sunt grajdurile animalelor au adesea acoperișuri cu suprafețe mari. Astfel, se pot colecta destul de ușor cantități importante de apă de ploaie care se scurg de pe acoperiș, prin instalarea unor jgheaburi și burlane obișnuite. Apa este colectată, filtrată și apoi depozitată într-un rezervor care conține un sistem de pompare pentru a transporta apa de ploaie pe toată suprafața fermei spre a fi utilizată cu diverse scopuri drept apă nepotabilă. Fermele producătoare de lactate reprezintă grupul prioritar de beneficiari pentru programul irlandez, care oferă asistență pentru compensarea costurilor pe care le implică achiziționarea și instalarea unui sistem de colectare, depozitare și pompare a apei de ploaie.

Fermele producătoare de lactate pot folosi apa de ploaie pentru a reduce costurile aferente consumului obișnuit de apă pentru operațiuni cum ar fi răcirea echipamentelor, curățarea spațiilor interioare, sisteme de spălare sub presiune și stropire, sau chiar și la spălarea vehiculelor fermei. Furnizorii irlandezi de instalații de colectare a apei estimează că peste 40% din consumul mediu de apă al unei gospodării agricole poate fi înlocuit prin utilizarea apei de ploaie.

Cererile pentru acest program, venite din partea agricultorilor, continuă să crească. Acest lucru a fost favorizat printr-o revizuire a condițiilor de intrare în program, ținând cont de schimbările din legislația Irlandei privind amenajarea teritoriului, care acum include o excepție referitoare la obținerea avizului teritorial pentru rezervoare specifice de stocare a apei de ploaie colectate în cazul gospodăriilor agricole. Acest exemplu demonstrează că sprijinul FEADR poate fi utilizat pentru folosirea rațională a apei în agricultură.

Materiale adaptate, preluate din publicația „The European Agricultural Fund for Rural Development – Examples of projects providing environmental services”, realizată de Rețeaua Europeană de Dezvoltare Rurală

✦ Calendarul satelor noastre

Iulia Gorneanu

A venit și luna lui Cuptor, luna soarelui și a focului, a spicelor coapte și a secerișului, a Racului ce dă înapoi ca zilele de după solstițiu, a Leului mândru cu coama de aur. E luna ce poartă numele marelui Iulius Cezar, cel care, cu ajutorul astronomului Sosigene din Alexandria și al matematicianului roman Flavius, a introdus anul solar egiptean de 365 de zile (cu un an bisect de 366 de zile o dată la patru ani), înlocuind calendarul tributar fazelor lunii, ale cărui decalaje și confuzii ajunseseră să nu mai poată fi controlate.

De multe ori identificat cu însuși Soarele, Apollo era numit Phoebus-Apollo și venerat de romani în prima parte a lunii iulie (potrivit lui At. M. Marienscu, Sacrificiul lui Apollo avea loc în intervalul 5-13 iulie). În Calendarul popular al românilor, patronul suprem al acestei luni este tot o zeităte solară, Sântilie, cel care se preumblă pe cer într-o trăsură cu

roți de foc, purtată de cai înaripați și trăznește dracii descărcând fulgere din bici. Focul reprezintă proiecția soarelui pe pământ, este simbolul energiei vitale, al inimii, al luminii spirituale, iar aproape toate sărbătorile din această lună îl celebrează.

1 iulie – Cosmandinul și Ana-Foca

În calendarul roman, începutul lui iulie era închinat zeului Apollo. La noi, primele zile stau sub semnul Cosmandinului și a unei temute divinități a focului, Ana-Foca. Interesant este că între aceste sărbători și frumosul Apollo există nebănuite similitudini. Întâi iulie este cunoscut sub denumirea de Cosmandin și este consacrat leacurilor băbești și ritualurilor de medicină populară. Denumirea sărbătorii este, de fapt, o contopire a numelor sfinților Cosma și Damian,

„doctori fără de arginți” sau „fără de parale”, despre care se povestește că umblau prin lume și îi tămăduiau pe bolnavi, fără a le lua acestora vreo plată. De aceea, sunt adesea invocați când se prepară leacuri din plantele tămăduitoare și, uneori, sunt pomeniți în descântece. „Amin! Amin! Cosmă, Damian! Unde purezi, / Codrii ciunței, / Toate fântânele / Toate izvoarele, / De mături, / Și de gloduri / Să le curățești, / Să le limpezești, / Lungoarea s-o izgonești” (descântec de lingoare, consemnat de Marcel Lutic în „Timpul sacru. Sărbătorile de altădată”).

Celebrat cu mare fast pe 20 iulie, Sântilie este anunțat încă de la începutul lunii, prin zilele consacrate surorilor și fraților săi. Astfel, 1 iulie este ziua focului și stă sub semnul unei divinități solare, Ana-Foca, al cărei nume este tot o fuziune provenită din combinarea numelor a

două sfinte creștine, Ana și Foca. Se spune că cine respectă sărbătoarea este păzit de foc și de arșiță tot anul, însă dacă cineva o nesocotește și lucrează, devine năprasnică și răzbunătoare: „E rea de trăsnet și de foc. O femeie care a lucrat de Ana Foca, când s-a dus să caute cai a fost trăsniță” (Antoaneta Olteanu); „Se ține pentru boli, să nu cadă ca un foc odată peste om” (Th. Speranția); „La Foca nu-i bine-a lucra nemica, cu nimic, că s-aprind clăile” (Pamfil Bilițiu).

8 iulie – Pricopul

Pricopul este o străveche divinitate agrară, ambivalentă, care veghează la coacerea grânelor și poartă de grijă celor ce lucrează pământul, dar care nu se dă în lături să abată incendiile și grindina asupra holdelor celor ce nu-i cinstesc ziua. Nu întâmplător, calendarul roman îl celebra tot astăzi pe Consus, zeul pământului și al agriculturii „care în ascuns păzește semănăturile ca să le aducă rod” (At. Marian Marienscu). E ziua în care se crede că „s-a înecat Luna” și asta s-a întâmplat când trecea o punte de ceară, încercând să ajungă la Soare spre a-i fi mireasă. Legenda spune că, aflând că vor să se cunune soră cu frate, Dumnezeu s-a mâniat și l-a pus pe Pricopie să topească puntea.

Pentru români, este una dintre sărbătorile considerate primejdiouse și este ținută în aproape toate zonele, chiar dacă în calendarul ortodox e marcată cu cruce neagră. În Hunedoara se crede că astăzi amuțește cucul („Precupu' tace cucu”) iar în Bucovina că este Ziua Lupului, când sfântul poate lua înfățișarea acestui animal, atât de venerat în calendarul popular. Se povestește că un lup a furat copilul unei femei care lucra în ziua de Pricop, iar când aceasta a strigat după ajutor, i-ar fi răspuns cu glas omenesc „Nu e lupul, ci Precupul” apoi, înduioșat de jalea ei, i-a adus pruncul înapoi. Moții îi țin ziua de frică să nu îi ia pe sus două vânturi năprasnice (Harcodan și Dornados), așa cum a pățit un boier necredincios din Apuseni; dobrogenii îl sărbătorește cu credința că el le păzește cănepa, iar oltenii, pentru că are puterea de a „arde boabele de grindină”, adică de a topi gheața și de a o preschimba în ploaie curată. Precupul, asemeni Solomonarilor, poartă nu numai grindina pe cer, ci și

fulgerele și trăsnetele, pedepsindu-i pe cei care lucrează de ziua lui. Din chestionarele lui Th. Speranția aflăm că atunci când niște oameni „s-au apucat să treiere grâu în ziua de Pricopie, până seara s-au aprins paieile și apoi a ars tot”.

Peste această străveche sărbătoare păgână numită Pricop în Moldova și Bucovina, Precup în Oltenia și Muntenia, Procopie sau Procope în Transilvania, creștinismul a suprapus ziua Marelui Mucenic Pricopie, transferând asupra sfântului atributele reprezentării mitice despre care am povestit. Mircea Eliade, referindu-se la aceste permanente suprapuneri și fuziuni ale sărbătorilor populare cu cele religioase, spunea că moștenirea noastră orientală „a permis dezvoltarea unui creștinism popular care nu numai că a rezistat interminabilei terori a istoriei, dar a avut și un întreg univers de valori religioase și artistice, ale cărui rădăcini pornesc din neolitic.”

15-19 iulie – Circovii de Vară și Ciurica

Așa cum Circovii de Iarna marchează miezul iernii, Circovii de Vară din mijlocul lui Cuptor ne aduc cea mai toridă perioadă din an. Li se mai spune Circovii Mărinei, denumire preluată din calendarul bisericesc, ale cărui praznice sunt grefate, aproape întotdeauna, pe străvechi sărbători precreeștine. În calendarul ortodox, sărbătoarea Sfintei Mucenițe Marina cade pe 17 iulie, în plin interval sacru al Circovilor de Vară, când oamenii se odihneau și petreceau preț de o săptămână. Sunt zile în care sunt interzise cusutul, țesutul, torsul, prelucrarea lânii și a pieilor de animale, precum și mersul la câmp în a doua parte a zilei. Sunt sărbători „periculoase”, respectate de țărani mai mult de frică, asta pentru că în imaginarii populare Circovii de Vară sunt niște divinități feminine demoniace care pot provoca furtuni, vârtejuri, tunete și fulgere, precum și prăpăd mare în turmele de vite. Și pentru că Sf. Marina este protectoarea sufletului copiilor morți, ziua ei este ținută îndeosebi de femeile gravide și de tinerele mame, pentru sănătatea copiilor lor.

Se știe că în veacurile trecute majoritatea țăranilor nu știau carte. Atunci, ca să țină minte mai ușor

sărbătorile mărunte de peste an, mai ales când urmau unele după celelalte, le uneau sub semnul uneia singure. Așa s-a petrecut atât cu Circovii de Iarnă (Sf. Petru de Iarnă, Sf. Antonie, Sf. Atanasie și Sf. Chiril, prăznuiți pe 16, 17 și 18 ianuarie), cât și cu perechea lor din miezul verii, Circovii de Vară (Sf. Mc. Chiric și Iulita, Sf. Mc. Atinoghene, Sf. Mare Muceniță Marina). Denumirea de „circovi” este împrumutată din slavonă („čerkovnâie sviata”) și înseamnă „Sfinții Bisericii”. Chiar dacă astăzi sărbătoarea cuprinde prăznuirea acestor sfinți ai bisericii, mentalul popular a rămas profund ancorat în prezența unor divinități străvechi, deosebit de active în aceste zile de miez de vară. Sunt zeități rele care îi pedepsesc aspru pe cei care nu le respectă zilele, abătând asupra semănăturilor gheață și foc, iar oamenilor aducându-le o boală ciudată numită Luatul din Circovi, asemănătoare cu Luatul din Căluș, un fel de vrajă de care se poate scăpa doar cu anumite descântece și ierburi de leac. Zilele lor au o individualitate puternic marcată și, ceea ce le face și mai interesante este faptul că încă sunt considerate subiect tabu: „această sărbătoare n-o spune popa, că-i moare preoteasa”.

Una dintre cele mai interesante zile ale Circovilor de Vară este pe 15 iulie. I se spune Ciurica iar denumirea ei provine din contopirea numelor Sfinților Mucenici Chiriac și Iulita. Cu toate acestea, sărbătoarea nu amintește prin nimic de martiriul celor doi sfinți... Ciurica a rămas în imaginația oamenilor o divinitate feminină care „ciuruie în bătaie” pe cei care lucrează de ziua ei. Mai mult, în această zi se crede că femeile au puteri și, mai ales, drepturi speciale, că pot să le poruncească bărbaților, să-i pedepsească și chiar să-i bată. În această zi, de obicei caniculară, femeile nu lucrează deloc, țin sărbătoarea ca să nu le bată bărbații în restul anului și spun că e zi cu primejdie, rea de boală, de pagubă, de foc, de lup. Este o zi din miez de vară în care femeile devin stăpânele bărbaților, iar soarele activează magia plantelor tămăduitoare.

20 iulie – Sântilie

Poate cel mai important personaj din mitologia noastră populară, despre care circulă un număr impresionant

de povești și legende, este justițiarul Sântilie. Divinitate solară și meteorologică, Sântilie este patron al ploii și al fulgerului, al tunetului și al grindinei. În recuzita lui se regăsesc însemnele specifice zeilor solari (trăsura cu roți de foc, caii înaripați, biciul din care scapără fulgere), iar în suita lui o pleiadă de personaje mitice, piroforice, împreună cu care stăpânește întreaga lună a lui Cuptor.

Legendele românilor despre „cărușul Raiului” sunt nenumărate. Culese în urmă cu un veac de etnologi ca Elena-Niculică Voronca, S. Fl. Marian, A. Gorovei sau Tudor Pamfile, acestea îl situează pe miticul nostru Sântilie în panteonul universal, alături de zei precum slavul Perun, scandinavul Thor, germanicul Donner, Jupiter sau Zeus. „Cerule este o movilă nemărginită. Sf. Ilie obișnuiește să iasă cu carul său ba la primblare, ba cu treburile de ale casei. Carul lui e lucru sfânt, dumnezeiesc, nedat lumii să-l vadă, și de aceea, când iese, acoperă cerul cu un nour. Acest car, spre a nu rapagă (aluneca) în mersul său, are pe talpa roții cuie mari ce-i slujesc la înțepenire. Aceste cuie, găurind bolta cerească, lasă să curgă ploaia.”

„Sântilie e geambaș mare, are căruță cu cai de scot foc pe nări. Sunt potcoviți cu potcoave de argint și, când îi gonește, bat din copite și

scapără, și de aceea se văd fulgerele. Și când aleargă căruța prin cer, face mare hărmălaie, că-s drumurile rele; la noi pe pământ se aude atunci tunând”.

21 -27 iulie – Ilie Pălie, Foca, Pintilie Călătorul

Finalul lui Cuptor aduce și el sărbători marcante ale calendarului popular, singurele despre care se spune că erau ținute și de musulmanii de la noi, de frica focului. Se povestește că Ilie Pălie e vizitiul Sfântului Ilie, cel care s-a aruncat împreună cu stăpânul său în apele mării ca să scape lumea de drac și că ziua lui ar fi pe 21 iulie.

Cu o dată mobilă (în funcție de zonă) este celebrat imediat după Ilie Pălie un alt personaj mito-folcloric, cunoscut sub numele de Foca. „Se zice că Pălie naște focul, iar Foca, ce cade a doua zi, ar sufla în acel foc și l-ar mări.” (T. Pamfile).

Datorită numelui său, Foca a fost asociat cu pârjolul și focul. „Un om s-a dus la seceră în ziua lui Foca și după ce a lucrat mai mult timp, un vânt năprasnic i-a risipit toată munca. A urmat o ploaie cu grindină care l-a omorât, de nu l-au putut nici îngropa.” (T. Brill). „Foca se ține ca să ferească recoltele de opăreală ... e o sărbătoare așa de mare, că o țin și turcii.” (T.

Speranția). Pe 27 iulie vine Pintilie Călătorul, fratele cel mai mic și totodată cel mai răzpunător al Sfântului Ilie.

Luna lui Cuptor se află sub semnul fenomenelor meteorologice extreme, al serbărilor solare ce dau frâu liber apropierii erotice, al muncii câmpului, dar și al interdicțiilor de tot felul impuse de divinități mitofolclorice răzpunătoare. Oamenii se roagă să nu-i atingă furia lor, aprind lumânarea păstrată de la Paști, afumă mâțșorii de calcie de la Florii, le țin zilele prin nelucru, odihnă și serbări. Iar aceste serbări, organizate mai ales în comunitățile tradiționale pastorale, sunt cadrul celor mai fierbinți povești de iubire, aduse an de an de sărbătorile focului.

Obiceiuri străvechi în luna lui Cuptor

„Hora Sântiliei” este o tradiție prenuptială potrivit căreia tinerii păstori coboară în sat pentru a dărui fetei iubite un caș și o furcă de tors. Aceste daruri constituie un fel de legământ între cei doi îndrăgostiți până la nedeia organizată de Sf. Ilie, când – în văzul întregii comunități – fata este luată la joc și introdusă în horă. Fetele care nu sunt băgate în horă la Sântilie au o mare problemă, ele nu mai pot fi pețite tot anul, fiind nevoite să aștepte luna lui Cuptor a anului următor.

Hora Sântiliei devine, astfel, o metaforă pentru comunitate. Intrarea în cerc, în ritm, presupune asumarea unei posibile inițieri, deoarece jocul este investit, pe măsură ce se desfășoară, cu semnificația unui act sacru. Cercul se poate deschide acelora care au lăsat în urmă vârsta copilăriei, o perioadă de doliu sau boală și se poate închide celor răi sau celor care nu au respectat normele morale transmise prin generații.

Tot de sorginte pastorală, cu puternice conotații erotice, este și sărbătoarea cunoscută sub numele de „Mițuitul Mieilor” (tunsul mieilor). Are loc în miez de vară pastorală și constituie, de fapt, prima întâlnire a ciobanilor cu nevestele și logodnicele lor. În mediul păstoresc, este cunoscut faptul că până la Sântilie ciobanii își impun o perioadă de castitate pentru prosperitatea turmei. Un alt obicei pastoral, desfășurat cu

ocazia marilor serbări solare, este „Nedeia” (sl. nedelja – duminică, sărbătoare). Atestate documentar abia în secolul al XIV-lea, nedeile păstorești ne întorc cu mii de ani în urmă, vremuri în care dimensiunea lor sacrală era fundamentală. Începând cu secolul XX aceste sărbători au coborât de pe culmile munților în vatra satului și, desacralizându-se, au devenit simple prilejuri de joc și voie bună.

Tot aceasta este și perioada vestitelor Târguri de Fete, la care veneau tinerii să se cunoască în vederea căsătoriei. Este important de știut că, atâta timp cât s-au desfășurat pe înălțimile munților, Târgurile de Fete și Nedeile nu au ținut niciodată cont de granițe, de hotare, unele dintre ele fiind cunoscute sub denumirea de „Târg de două țări”. Peste tot în lume, muntele a fost considerat dintotdeauna simbolul verticalității sacralizate, a căruia urcare anevoioasă și plină de primejdii era privită ca drum inițiat, constituind totodată baza riturilor de ascensiune.

Privită din acest punct de vedere, organizarea Nedeilor și a Târgurilor de Fete pe culmile austere ale munților este pe deplin justificată. Iar faptul că, în vechime, ciobanii obișnuiau să numere zilele începând de la Nedeie și nu de la Anul Nou, subliniază, o dată în plus, importanța pe care o aveau aceste uimitoare serbări solare din Carpați.

Sibiu – Capitala culturală a IEI, 19-24 iunie 2015

Anul acesta Sibiu a fost cel mai important centru de celebrare creativă a IEI. Desfășurate sub egida comunității IA Sibiu, evenimentele organizate de Muzeul ASTRA și Future Capital au avut coerență, discurs științific, cultural și educațional, dar și componente ludice, interactive, de divertisment și relaxare.

Copiii au fost cei care au dat startul Zilei Universale a IEI, îmbrăcând cămașa tradițională la serbările și festivitățile de închidere a anului școlar. Au urmat premiarea câștigătorilor înscriși în campania „Salvează o IE, salvează o frântură de Românie”, expoziția „Veșmântul țărănesc de la arhaic la fashion”, obiceiuri de Sânziene și Cununa Secerișului cu Asociația Culturală ZESTREA din Cluj-Napoca, expoziția „Comori salvate în colecții private”, precum și un târg de ii la care au participat meșteri populari, colecționari și artiști pasionați de tradiție. Serile au adus concerte inspirate de ritualurile românești străvechi, conectate la formule moderne de expresie, spectacole de dans, foc și muzică live.

„Casa mea te-așteaptă-n ie” s-a numit demersul prin care IA Sibiu a invitat publicul să descopere locurile din Muzeul ASTRA și cuburile cu

fotografii în mărime naturală din arhiva de imagine a muzeului. „Fă-ți cel puțin un selfie și schimbă-ți poza de profil pe Facebook” a fost îndemnul organizatorilor. „Buturuga mică răstoarnă carul mare.

Tradiția, încotro?” a fost titlul celor două mese rotunde la care s-au dezbătut strategii de protejare a patrimoniului țărănesc, s-au împărtășit experiențe, s-au spus povești.

Au mai fost întâlniri cu comunități tradiționale păstrătoare ale rostului și rânduiei, precum cea a rușilor lipoveni de la Mila 23, ateliere interactive pentru copii (cusut, pictat, desenat, storytelling, confecționat de păpuși, împletit de cununițe de Sânziene, dansuri și ritmuri străvechi). Dintre atelierele creative, Ghemul Sânzienelor (atelier de descălcit legende și povești), Ritmurile străbunilor, Atelierul de dansuri săsești și, mai ales, BATE DOBA-N IE! cu Florin Romașcu (Cobzality și Sistem) au reușit să conecteze publicul la vibrația sărbătorii și a timpului festiv.

Unele dintre cele mai așteptate evenimente au fost Plimbările în IE cu Biciclete Cochete și Hora Sânzienelor din Piața Mică, eveniment care, pe 24 iunie, a încheiat o săptămână intensă de celebrare a celui mai iubit veșmânt al nostru – IA.

❖ Sărbătorile satului românesc

Începând din 2013, satul tradițional românesc este promovat și prin intermediul Calendarului Sărbătorilor Satului Românesc. Portul popular, gastronomia locală, obiceiurile pământului și meșteșugurile tradiționale atrag mii de oameni cu prilejul acestor sărbători ce au străbătut istoria românească.

Festivalul Slănicului de la Mânzălești, județul Buzău

Festivalul Slănicului este o sărbătoare veche a cărei însemnătate are legătură

cu timpurile în care numele Mânzălești nu fusese încă inventat. Sărbătoarea se desfășoară pe platoul Meledic, în fiecare an, la începutul lunii iulie, și asigură turiștilor o incursiune în tradițiile specifice locului. Se petrece cu muzică folclorică, se poartă costumele populare, meșterii fac demonstrații de artă veche, iar gospodinele îmbie pe toată lumea să guste din specialități preparate în casă, după rețetele bunicilor.

Primarul comunei Mânzălești, Valeriu Beșliu, spune că în fiecare an festivalul este deschis cu interpretarea unui

ritual inspirat de legenda locului și că atrage mii de turiști – în 2014 au participat aproximativ 7.000 de oameni, potrivit declarației sale.

Legenda spune că bărbații nu aveau voie să intre în zona pădurii de mesteceni de pe platoul Meledic; acolo, în pădure, femeile se adunau pentru a țese pânza de casă și o spălau cu flori de nalbă, pentru a-i da culoare și rezistență. Însă doi tineri curioși s-au avântat printre mesteceni și s-au așezat la pândă. Au fost însă prinși de femei, iar unul dintre ei a fost pedepsit să poarte numele Mânzală, de la apa în care se spălau pânzele și pe care femeile furioase i-au vărsat-o în cap. „Băiatul a fost «mânzălît», iar termenul s-a păstrat, fiind preluat de toți cei care locuiau în zona pădurii cu mesteceni”, explică Valeriu Beșliu.

Astăzi, câteva fete tinere în costum tradițional stropesc un tânăr fecior al comunei cu apa în care se spală pânzele. Apoi începe petrecerea propriu-zisă. „Fondul muzical e asigurat de ansambluri de folclor autentic local: ansamblul de adulți Slănic și ansamblurile de copii Ciobănașul și Florile Mioriței. Festivalul se încheie cu spectacole susținute de artiști consacrați de muzică populară, din diferite regiuni ale țării”.

Ouă încondeiate în stil buzoian

Ioana Matei este renumită pentru un obicei asociat, de regulă, Bucovinei: încondeierea ouălor. Numai că ouăle buzoiene sunt diferite de cele bucovinene, putând fi imediat recunoscute: au desene foarte simple și lejere, motivele tradiționale caracterizează zona rurală a județului Buzău și sunt realizate exclusiv în combinație de roșu și alb.

Ioana Matei s-a născut în satul Mânzălești și a moștenit din familie plăcerea, răbdarea, dar și talentul de a încondeia ouă în stil buzoian. „Bunicul a fost cel care a învățat să încondeieze

ouă, pe la 1930, apoi i-a arătat și bunicii cum se fac. Urmărind-o pe bunica încondeindu-le de Paști, an de an, am început și eu să fac la fel. Primele ouă le-am încondeiat la vârsta de opt ani și de atunci nu m-am mai oprit”, povestește Ioana Matei.

Ouăle încondeiate de Ioana Matei se golesc de albuș și gălbenuș pentru a fi păstrate sub formă de artă populară. Ioana Matei le lucrează cu chișă; mai întâi se schițează modelul cu creionul, apoi se desenează cu ceară și la final oul este vopsit în roșu. Desenul cu ceară rămâne alb și are aspectul unei dantelării. „Am preluat de la bunica vreo 20 de modele tradiționale, extrem de simple și arhicunoscute în arta populară: calea rătăcită, frunza de stejar, colțul mistrețului, păianjenul, coada rândunicii sau racul. Dar eu folosesc și modele florale. Apoi, special pentru sărbătoarea pascală, mai fac și ouă cu desene religioase - Sfântul Pocal, Sfânta Cruce, Sfânta Mahramă.”

Ioana Matei prețuiește costumele populare fără de care nu merge la niciun târg și la nicio expoziție de meșteșug. Poartă costumele de Mânzălești, dar de fiecare dată arată altfel.

„Costumul din zona Mânzălești e foarte variat, mai ales la nivelul iei. Femeile își făceau pe ascuns costumele, pentru a se surprinde una pe alta, ca într-o competiție a modei. Coseau ii foarte frumoase, în culori aprinse de roșu, grenă, chiar și negru. Motivele florale sunt reprezentative

pentru Mânzălești, dar cu ocazia unor sărbători mai importante, se purtau ii cusute cu mărgelile și paiele. Astfel că în comuna Mânzălești, fiecare ie este unicat. Se făceau manual, din pânză de casă. Am foarte multe și le-aș purta fără încetare, dar mi-e teamă să nu le stric.”

Nedeia de la Polovragi, județul Gorj

Gheorghe Epure, angajat al Primăriei, povestește despre trecutul îndepărtat al sărbătorii: „Sărbătoarea de origine pastorală Nedeia de la Polovragi este foarte veche, se ținea prin secolul al XVII-lea într-un vârf de munte. În secolul al XIX-lea, a coborât pe moșia Mănăstirii Polovragi, dar noi o organizăm astăzi în centrul comunei. Cu sute de ani în urmă, Nedeia de la Polovragi reprezenta un târg, un loc în care ciobanii se întâlneau și făceau schimb de mărfuri. Veneau ciobani din Săliște, din Novaci, Polovragi și Vaideeni și schimbau între ei piese de harnașament, obiecte de uz casnic, cuie pentru potcoavele cailor. Inițial, târgul avea o puternică amprentă socială, ciobanii se întâlneau, se împrieteneau, schimbau păreri, aduceau vești, apoi, conotația comercială a căpătat mai mare amploare. Astăzi, vorbim de unul dintre cele mai mari târguri din țară, care atrag mii de turiști din România”.

Nedeia de la Polovragi se ține de-a lungul mai multor zile. Între 14 și 17 iulie se organizează un târg de animale, iar între 17 și 20 iulie se desfășoară un târg de mărfuri. În seara

zilei de 19 iulie, are loc un spectacol folcloric precedat de un foc de artificii, iar pe 20 iulie se ține o paradă a portului popular păstoresc, cu dansuri și cântece specifice zonei. Pe 20 iulie se sărbătorește Sfântul Ilie, iar această zi reprezintă momentul de vârf al Nedeii. S-au perpetuat până astăzi câteva obiceiuri foarte vechi, ce fac parte de sute de ani din desfășurarea evenimentului; cel mai important este cântecul cu fluier arhaic al ciobanului.

„Meșterii populari care participă la Nedeia de la Polovragi oferă demonstrații de meșteșug. E o atmosferă veselă, dar și plină de tradiții, pentru că toți cei care asigură programul muzical al sărbătorii vin îmbrăcați în costume populare. Chiar și unii localnici îmbracă costumele populare la Nedeie”, declară primarul comunei Polovragi, Ștefan Fășuescu. „Bâlcii se desfășoară pe o suprafață de șapte hectare; pensiunile sunt pline de turiști, iar gospodinele aduc la târg bunătăți specifice locului, în general produse lactate.”

Întâlnire cu fiii satului, la Poiana Stâmppei, județul Suceava

Sărbătoarea a ajuns la cea de-a 16-a ediție și este cunoscută pe plan local sub două denumiri: „Întâlnire cu fiii satului” și „Festivalul Flori de Dorna”.

„Cei mai mulți dintre tinerii din Poiana Stâmppei sunt plecați la muncă în Italia, dar pe perioada verii se întorc acasă. Îi întâmpinăm cu această sărbătoare, ca un prilej de socializare, petrecere, schimb de povești și experiențe”, explică

primarul localității, Viluț Mezdrea. „În anul 2010, sărbătoarea se chema Flori de Dorna, datorită motivelor florale ce caracterizează costumele populare din Poiana Stâmpei. Această sărbătoare caută să reflecte tot ce a rămas autentic pe plan local, obiceiuri, tradiții, îndeletniciri, gastronomie și port tradițional. Ne aflăm la poarta de intrare în Bucovina și dorim să-i impresionăm pe toți ardenii care pășesc în Moldova.”

Întâlnirea cu fiii satului de la Poiana Stâmpei se desfășoară de-a lungul a două zile, în timpul cărora competițiile de toate felurile animă atmosfera. Se țin concursuri cu premii, legate de îndeletnicirile tradiționale ale localnicilor, competiții de genul cel mai bun zootehnist, cel mai bun administrator forestier etc. Gospodinele se întrec în specialități culinare. „În general, e vorba despre produse de stână. Avem cele mai bune sarmale din țară, miel jintuit, faimoasele gogoși denumite pampușe și alte bunătăți. Reprezentativ este mielul de casă, o băutură naturală pe care vrem să o transformăm în brand al Poanei Stâmpei”. Mielul este una dintre cele mai vechi băuturi de pe plaiurile

Moldovei; se obține din miere de albine, apă de izvor și fermenți. Mielul jintuit se face după rețeta de stână, constând într-o fiertură de carne de miel, cartofi și jintuit, zer rămas de la stoarcerea cașului.

În prima zi a sărbătorii, lumea se strânge la Casa de Cultură a comunei și se bucură de un spectacol de muzică clasică, susținut de copii din toate colțurile țării. „Sala este plină, semn că românii încă apreciază muzica simfonică. Artiștii sunt copiii pe care îi primim într-o tabără de creație, de zece zile, în cadrul căreia învață să cânte la pian, vioară și violoncel”, povestește Viluț Mezdrea. A doua zi, sărbătoarea include slujba arhierescă la biserica din centrul comunei, apoi se dă startul petrecerii în parcul central. „Anul acesta îl avem ca invitat de onoare pe Nicolae Botgros și ansamblul de la Chișinău. Dar avem și noi ansamblu de muzică folclorică, Ansamblul Poienița, de care suntem foarte mândri.” Din dragoste pentru costumele populare locale, primarul insistă ca nu doar artiștii, ci și localnicii și chiar turiștii să vină îmbrăcați în costum tradițional. „Costumul de la Poiana Stâmpei se caracterizează prin prezența abundentă a motivelor florale. În

parcul central, am amenajat o casă-muzeu, construcție tipic rurală, unde am expus costume foarte vechi și obiecte din gospodăriile tradiționale. Cine vine îmbrăcat în civil e invitat să se documenteze pentru anul următor la casa-muzeu”, mărturisește primarul.

Nedeia Munților, Fundata, județul Brașov

În anul 2015, sărbătoarea Nedeia Munților de la Fundata, județul Brașov, se desfășoară în primul weekend al lunii septembrie. Este cea mai veche sărbătoare atestată din zona Bran. Istoricii o cunosc încă de la 1300, când se ținea în vârf de munte, chiar la granița dintre Transilvania și Țara Românească. Pe atunci, avea rol de socializare, de menținere a legăturilor dintre românii transilvăneni și cei munteni; participau cu precădere ciobani, dar și țărani din ambele țări române, făcând schimburi de mărfuri între ei. „Tot cu ocazia sărbătorii se încheiau și numeroase căsătorii”, povestește primarul comunei Fundata, Marian Patea. „Veneau mulți tineri la Nedeia Munților, își găseau perechea și se legau căsătorii de-a lungul festivalului. Astăzi, sărbătoarea și-a pierdut rolul de schimb de mărfuri, transformându-se în târg cu vânzare. Oamenii nu mai schimbă între ei diverse produse, ci unii vin să vândă, alții vin să cumpere”.

Sărbătoarea Nedeia Munților se desfășoară de-a lungul a două zile. Atmosfera e plină de voie bună, întreținută de momente artistice susținute de ansambluri folclorice din județele Argeș, Dâmbovița, Sibiu și, bineînțeles, din Fundata și localitățile vecine.

„Organizăm petrecerea pe platoul de la Fundata. S-a modernizat sărbătoarea, nu mai e ce era cu sute de ani în urmă; în mod constant, o ținem an de an din 1968. Pe parcursul celor două zile, avem expoziție de produse gastronomice tradiționale cu vânzare, expoziție de animale cu festivitate de premiere și numeroase demonstrații de meșteșug popular, susținute de meșteri locali și din alte regiuni ale țării. Specialitățile culinare tradiționale au un mare succes la Nedeia Munților, fiind vorba

despre produse ecologice, după rețete vechi.” Comuna Fundata este deja renumită pentru specialitățile lactate: brânză de burduf în coajă de brad, telemea, urdă, caș afumat, pastramă de oaie, bulz tradițional.

Ziua de duminică este destinată unuia dintre cele mai frumoase momente ale Nedeii Munților – parada costumului popular. Se desfășoară pe fondul momentelor artistice susținute de ansamblurile folclorice, dar la paradă participă și mulți localnici, mândri să poarte costumele tradiționale. „Aveni tineri care îmbracă portul popular pentru a putea lua și ei parte la paradă; vin călare, vin cu trăsuri, unii vin și pe jos. În comuna Fundata, în special pe tineri îi veți admira îmbrăcați tradițional la sărbători. Chiar și în mulțimea de oameni care se bucură de sărbătoare – turiști, localnici – se mai pot întrezări persoane îmbrăcate în port popular”, mărturisește primarul.

Buzduganul, Drăguș, Brașov

Buzduganul este o sărbătoare veche a satului Drăguș, care implică

participarea tuturor localnicilor. „Încercăm să-i atragem pe toți oamenii din comună, oferindu-le ori câte un rol în spectacolul de teatru, ori diverse responsabilități în cadrul ceremonialei sau în pregătirea evenimentului”, declară Cristina Fogoroș, secretar în cadrul primăriei comunei Drăguș. Anul acesta, sărbătoarea Buzduganului se desfășoară în zilele de 15 și 16 august, iar momentul cel mai așteptat este punerea în scenă a obiceiului care a și dat numele evenimentului. Buzduganul este o sărbătoare tradițională care a pornit de la obiceiul ca, între zilele de Sf. Ilie și Sf. Maria, tinerii din Drăguș să meargă la preotul satului și să-l ajute cu strângerea recoltei. O ceată de 12 feciori și 12 fete pornește spre lanul de grâu, purtând o cruce improvizată dintr-un rășchitor (furcă pentru depănat lână). Odată ajunse la holdele preotului, fetele culeg spice de grâu și împletesc o cunună pe care o așază pe cruce; după binecuvântarea preotului, crucea este împodobită și cu panglici tricolore. Ritualul este plin de semnificații ortodoxe și patriotice, de mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru recoltă și

de speranțe de belșug pentru următorul an.

„Astăzi, tot acest ceremonial se desfășoară în Drăguș sub forma unui spectacol de teatru; durează cam două ore, iar actorii sunt, de fapt, localnici. Ulterior, se dă startul petrecerii, cu muzică populară și mai multe momente artistice susținute de ansambluri folclorice pe care le invităm din toate colțurile țării”, explică Cristina Fogoroș.

„La ora 14:00, oamenii se strâng în jurul unei troițe de lemn foarte vechi de la noi din sat și pornesc în alai spre Drăgușel, locul în care urmează să se desfășoare sărbătoarea. În fruntea alaiului se află întotdeauna copiii și femeile din Drăguș, îmbrăcați în costume populare, care asigură un adevărat spectacol, o paradă a portului tradițional; pe măsură ce se apropie de locul evenimentului, alaiul crește, căci pe drum se alătură tot mai mulți oameni, localnici sau români din satele vecine”.

❖ OAMENI

❖ Viorel Bangală, creator de obiecte sculptate în lemn: Meșteșugul nu aduce câștiguri, dar produce mulțumire sufletească

Viorel Bangală a învățat să prelucreze lemnul la școală și a traversat jumătate de țară pentru a se perfecționa. După o viață petrecută în industria mobilei, are propriul atelier unde face lăzi de zestre, crestează linguri și pictează icoane.

S-a născut în comuna Corbeni, județul Argeș, și a descoperit pasiunea pentru tradiția lemnului în primii ani de școală. Comuna dispunea pe atunci de o catedră specială dedicată meșteșugului popular al sculpturii în lemn. A absolvit un liceu având ca specializare prelucrarea lemnului, iar facultatea a urmat-o la Brașov, în industria lemnului.

A lucrat ca șef de secție la fabrica de mobilă din Curtea de Argeș, apoi la

Topoloveni, în cadrul unei cooperative meșteșugărești, și la Pitești, unde a fost șef de secție al unui atelier de mobilă și împletituri de răchită, destinate exportului. „Peste tot am făcut mobilă sculptată în stil popular. La Topoloveni produceam mobilă cu însemnele populare ale Argeșului – vulturul bicefal. Făceam mobilă tradițională, pe care o trimiteam la export. În 1985, am câștigat Premiul I de Creație Populară la târgul cooperăției meșteșugărești. A fost cel mai frumos moment din cariera mea de sculptor în lemn”, își amintește Viorel Bangală.

Astăzi, participă la târguri meșteșugărești și predă arta populară a lemnului în cadrul unor cursuri organizate de Muzeul Țăranului

Român din București. Cea mai mare parte a timpului o petrece însă în miros de lemn de brad, sculptând lăzi de zestre, linguri și mobilier cu simboluri populare.

Lăzile de zestre: file de istorie românească

„Am început să fac lăzi de zestre prin 1971 și nu m-am mai putut opri”, spune meșterul. Le face în diverse mărimi, cu încrustații tradiționale preluate din mai multe părți ale țării, și le pictează în combinații de culori vesele, optimiste. Cea mai mare ladă de zestre pe care a lucrat-o avea 150x70x65 centimetri, iar cea mai mică se limita la 16x9x8 centimetri. „Lăzile de zestre mici le vând sub forma unor casete pentru bijuterii; au rol decorativ, în primul rând, căci imită lăzile tradiționale, dar nu ocupă un întreg colț de cameră.”

În mediul rural, lada de zestre este unul dintre elementele cele mai reprezentative ale gospodăriei tradiționale românești, fiind răspândită pe tot teritoriul țării. Diferențele apăreau la nivel de material (lemn de brad ori de fag) și de încrustații. Dimensiunile unei lăzi de zestre depindeau de starea financiară a familiei: cei cu avere își făceau lăzi foarte mari și cu ornamente bogate, cei mai săraci aveau lăzi de zestre mici și cu încrustații simple. „Astăzi, o ladă mare înseamnă o muncă de două săptămâni”, mărturisește meșterul.

Ca modele de sculptură, Viorel Bangală le preferă pe cele străvechi. „Colții lupului, frânghia vieții întreruptă de rozeta solară cu șase vârfuli, coama lupului sunt modele

care se întâlnesc și azi pe porțile maramureșene și în sculptura bucovineană. Datează de peste 2.000 de ani, lăsate moștenire de dacii care aveau cultul lupului, ca simbol al dârzeniei și nesupunerii. Multe din aceste simboluri le folosesc și eu când încrustez lăzile. Pe lângă acestea, mai folosesc și modele creștine, ortodoxe, cel mai reprezentativ fiind arborele vieții.”

Realizează și lăzi pictate cu motive florale, specifice modelelor săsești, introduse în Transilvania, cu sute de ani în urmă. „Am puțin sânge de sas în mine, de la bunica. Apoi, bunicul meu era ardelean get-beget, dar la 1914 a preferat să treacă munții și să se stabilească în Țara Românească, numai pentru a nu lupta în armata austrieilor. De la el am moștenit iubirea pentru lemn, căci el și-a deschis la noi în comună o întreprindere cu profil forestier.”

Viorel Bangală vinde și linguri de lemn, sculptate cu aceleași simboluri tradiționale românești. „Lingurile mele au rol pur decorativ, căci le pictez cu modele florale și le încrustez cu zimți, după modelul colților de lup. Le fac în amintirea strămoșilor noștri, ciobanii, care în timp ce stăteau la stână cu oile, ca să le

treacă mai ușor timpul și dorul de nevastă, creștau linguri de lemn și cozi de furcă. Când se întorceau acasă, le dăruiau soților, ca mici creații ale sufletului lor.” În privința lingurilor, meșterul preferă să își exprime originalitatea; folosește totemurile dacice, dar modul în care combină modelele și culorile îi reflectă propria imaginație.

Și un meșteșug de taină...

Însă creațiile cele mai dragi sufletului său sunt icoanele. Totuși, Viorel Bangală nu le vinde. „Am foarte puține, nu pot să le scot la vânzare, căci se miră oamenii cum de am doar vreo trei sau patru. Ca să vinzi icoane, trebuie să vii la târguri cu câteva zeci de exemplare. Aproape nimeni nu știe că pictez icoane.”

Cu toate că se ocupă de acest meșteșug de peste 30 de ani, Viorel Bangală le creează foarte rar. „Pentru o icoană îți trebuie inspirație aparte, se fac pe un fond sufletesc foarte special, pozitiv, dar greu de atins. Iar eu le pictez în stil naiv, din bucuria de a picta. Când lucram la cooperativa meșteșugărească, aveam trei colege care se ocupau cu așa ceva. Urmărindu-le, am simțit și eu nevoia să pictez icoane. Fetele m-au

încurajat, spunându-mi că mă pricep.”

Sculptura lemnului – o sursă de venit?

E mereu prezent la târguri, pentru a-și vinde creațiile, însă pentru Viorel Bangală contează mai puțin dacă sculptura lemnului îi aduce venituri financiare. „S-ar putea trăi din asta, dacă am avea o clientelă fidelă și stabilă. Dar așa ceva nu prea există; cumpărătorii nu sunt străini, ci români îndrăgostiți de tradiție. E greu să trăiești numai din meșteșug, uneori e imposibil, dar eu nu mai pot renunța la sculptura lemnului. După atâția ani în care am încrustat modele tradiționale, mi-a intrat în sânge, e parte din informația mea genetică.”

Cea mai mare grijă a lui Viorel Bangală e să protejeze arta sculpturii românești în lemn de cei care o denaturează. „Vin chinezii, copiază produsele noastre, ne fură modelele, le denaturează și le aduc pe piața noastră la prețuri de nimic. În felul ăsta, producătorii tradiționali sunt desființați. Aproape că nu mai vedem luminița de la capătul tunelului. Dar rezistăm. Nu lăsăm speranța să moară.”

❖ Oameni care dăruiesc fericire: Clujeanul Mugur Pop ajută copiii să se apropie de natură

La ferma sa vin și copii de la centrele de minori care învață să călărească și să tragă cu arcul

„Eu am făcut dintotdeauna ce mi-a plăcut. Am visat cai de mic. Am făcut călărie, am făcut scrimă, am explorat peșteri. M-am jucat, am citit, am stricat lucruri, le-am reparat. Am iubit. N-am urât. Mi-a plăcut să cânt, să dansez, să scriu versuri sau doar vorbe, să mă gândesc la ce vreau să fac și să îmi urmez visele.”

Acesta este, în esență, Mugur Pop. Un român din județul Cluj, căruia cei

care-l cunosc îi mai spun Gerula – sau ultimul dac. Și poate, totuși, este doar primul dac liber al epocii moderne, deschizând drumul unei serii de oameni noi pe care chiar el îi învață, cu pasiune și răbdare, arta de a trăi frumos.

Locuiește într-o fermă aflată în apropierea orașului Cluj-Napoca, alături de cai, de oi, de capre și câini; este inginer horticol, instructor de echitație, formator de animatori în natură, crescător de animale, potcovar și câte altele. Printre activitățile pe care le desfășoară se numără călăria de

agrement, turismul ecvestru, educația copiilor în natură, ecoturismul în arii protejate, activitățile asistate de animale, reconstituirea istorică, arheologia experimentală, luptele călare sau agricultura bio.

„Activitatea mea este viața mea. Eu nu am un serviciu anume. Am o viață de trăit. Cum știu mai bine. Cred că dacă am vreun rost pe lumea asta este să pun și eu umărul cum pot, să o facem să fie mai bună. Pentru toți. Oricare dintre noi și toți laolaltă trebuie să facem tot ce putem mai bine acolo unde muncim și trăim.” Așa rezumă Mugur Pop lucrurile pe

care le face. A avut o copilărie care i-a influențat în mare măsură alegerile. Deși crescut la oraș, a fost dintotdeauna fascinat de natură. „Am început de timpuriu să merg în munți cu prieteni mai mari, speologi, să căutam și să explorăm peșteri. Așa am cunoscut satele din Apuseni și mai apoi din toți Carpații, pe care dacă nu i-am cercetat pe dinăuntru, i-am străbătut pe dinafară, mai ales călare.”

Crescut într-o familie în care a fost înconjurat de multe femei – mamă, bunică, soră, mătușă – a deprins cu ușurință treburile casnice: croșetatul, croitul, gătitul. „Cred că familia trebuie să îți creeze un mediu stimulat, să îți dezvolte creativitatea, dar în egală măsură și responsabilitatea. Să faci lucruri, fie că uzi grădina sau repari un robinet. Lucrurile astea toate sădesc în noi semințe care mai apoi vor da rod”, mărturisește Mugur Pop.

Și tot de mic a visat cai și și-a dorit să trăiască în natură, pentru că natura înseamnă viață. Și după ce a început să dea contur visului său, a început să-l împartă, cu generozitate, și altora. La ferma sa primește copii de la centrele de minori din județul Cluj. Periodic, aceștia petrec câteva ore la fermă, unde interacționează cu animalele. Mugur Pop îi învață să călărească, să tragă cu arcul, contribuind la dezvoltarea lor emoțională. O dată pe săptămână, vinerea, sunt aduși câte șase copii cu deficiențe neuromotorii de la Școala Specială Transilvania, care fac călărie asistată și exerciții de motricitate. Tot aici vin și angajații ai corporațiilor, care află că liderul nu este cel impus, ci doar cel nativ, iar caii, de exemplu, nu fac diferența între oamenii bogați și cei săraci, între șefi sau subalterni, ei doar simt omul din spatele hainelor.

Cel care străbate pădurile călare, cu arcul în spate și îmbrăcat în straie de dac consideră că este esențial să rezonezi cu natura. Că universul rural românesc este parte din visteria țării și este depozitarul unor valori ce trebuie păstrate și date mai departe.

Tocmai de aceea se ocupă de educarea copiilor în natură și în spiritul ei, prin programele „Școala Naturii” și „Școala lui Gerula”, derulate de către Asociația „Descoperă Natura”.

Aceasta este o organizație non-profit înființată cu scopul de a dezvolta programe prin care tinerii și copiii să aibă experiențe directe în mijlocul naturii, să învețe ce înseamnă conservarea mediului, să interacționeze cu animalele, să descopere farmecul tradiției și al obiectelor manufacturate din elemente naturale. Activitățile principale sunt călăria de agrement, traseele de turism ecvestru, aventura călare, dezvoltarea personală și emoțională, leadership-ul cu cai, interpretarea naturii, programe pentru copii sau adulți. Și mai presus de toate dorește să-i învețe, pe cei mici și pe cei mari deopotrivă, că una dintre cele mai grave boli ale omenirii este indiferența. O boală a cărei cauză poate fi prostia, sau răutatea, sau poate doar slăbiciunea, dar care ucide totul în jurul său. Astfel de activități se desfășoară fie la ferma lui Mugur Pop, fie în diferite locații din țară. Un exemplu este seria de activități derulate în anul 2013, cu ocazia săptămânii „Școala altfel”, în București, Brașov și Cluj, în care 1.700 de elevi din ciclul primar, în grupe de 30-40 de copii, au primit

informații despre natură și despre lumea plantelor. Ca președinte al acestei asociații, Mugur Pop participă la diverse festivaluri din țară, cu ateliere de călărie pentru începători sau călărie terapeutică.

„Școala Naturii” funcționează de 15 ani, iar prin programele derulate, în școli sau la fermă, copiii învață adevăratele relații dintre oameni, plante și animale. În prezent, se află în pregătire programul „Școala Pământului”, care va avea și o parte practică. Copiii, dar și adulții, vor putea lua lecții de grădinărit, vor primi informații despre plante și despre modul în care acestea ne influențează viața.

Filosofia de viață a lui Mugur Pop este pe cât de simplă, pe atât de profundă: „Nu ai nevoie de foarte multe ca să fii fericit. Ai nevoie de multă înțelepciune ca să eviți nefericirea. Viața este frumoasă atunci când știi să te bucuri de tot ce vine, bun sau greu. Să trăiești cu ce ai. Și să duci mai departe moștenirea primită în păstrare pentru cei care vin.”

✦ Agricultură ecologică: Un pariu cu sine

Asociația „Eco Miorița” – vânzări de lapte de oaie și miei certificați ecologic

Florin Dragomir a început să lucreze în agricultură în 1991, când a cumpărat prima sută de oi, iar cu banii proveniți din creșterea ovinelor a achiziționat pământ în Vurpăr, județul Sibiu, localitatea natală a soției.

Comuna Vurpăr este situată la 25 de km distanță de orașul Sibiu, pe Valea Vurpărului, afluent al Hârtibaciului, într-o zonă de deal, cu multe pășuni și cu tradiție în creșterea ovinelor.

Populația Vurpărului este de 2.700 locuitori. Florin Dragomir a absolvit Facultatea de Inginerie „Hermann Oberth” din Sibiu, specializarea TCM. O vreme a muncit atât ca fermier, cât și ca salariat la întreprinderea Balanța Sibiu, pe care a părăsit-o în 1994, când au avut loc restructurări.

Treptat, și-a dezvoltat ferma cumpărând porci, vaci și oi și a închiriat și un teren de la primăria Vurpăr. În prezent are în proprietate 83 de hectare și peste 1.000 de oi și deține un punct de prelucrare a laptelui în propria fermă, unde produce telemea, caș și urdă

ecologice. „Am decis să mergem pe direcția produselor ecologice pentru a obține produse sănătoase”, a declarat Florin Dragomir. Viziunea sa a fost îmbrățișată și de alți crescători de animale din zonă. Comuna se poate mândri astăzi cu o asociație de crescători de oi prin metode ecologice. Asociația „Eco Miorița” a fost înființată în 2005 cu 25 de membri fondatori, iar în prezent are peste 150 de membri – crescători de ovine și bovine din comună, dar și fermieri din comunele învecinate, care s-au alăturat asociației în ultimii doi ani. Membrii asociației dețin între 100 și 1.600 de oi și între 11 și 79 de

hectare de teren fiecare. O parte din terenurile asociației sunt în proprietatea membrilor, o parte sunt închiriate de la Primăria Vurpăr sau de la alți deținători de pășuni din comună. Asociația are astăzi 1.700 de hectare certificate ecologic și 12.500 de oi, dintre care 10.000 sunt atestate ecologic.

„A fost necesar să înființăm asociația pentru a ne uni și pentru a putea vinde miei și lapte în cantități mai mari, de 4.000 l/zi, reușind astfel să negociem un preț mai bun”, a declarat Florin Dragomir, președinte al asociației începând din 2011. Asociația vinde laptele la trei fabrici din: Sibiu, Brașov și Râmnicu Vâlcea. Un ajutor important a venit din partea primarului care în anul 2006 le-a închiriat prin licitație pășunea comunală pe 10 ani, putând astfel să o amenajeze, să construiască adăposturi și să facă un plan de afaceri.

În 2011, a închiriat un spațiu pe care l-a transformat în punct de colectare a laptelui, cu trei angajați: un medic

veterinar, un contabil și un colector care preia și predă laptele. Proprietarii de oi folosesc forță de muncă din comună (ciobani și zilieri la munca câmpului). Localnicii sunt mulțumiți de existența asociației pentru că au unde să își predea laptele și mieii pentru comercializare.

În cadrul asociației, în anul 2011 s-a înființat un grup de producători format din 34 de membri, care are ca scop predarea laptelui ecologic. În fiecare an, membrii grupului de producători au vândut la export în jur de 5.000-7.000 de miei și au produs aproximativ 400.000 de litri de lapte. Din anul 2012, asociația are în derulare, cu grupul de producători, un proiect finanțat prin Măsura 142 – „Înființarea grupurilor de producători”, măsură a Programului Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013. Atât la întocmirea proiectului, cât și pentru implementarea lui asociația a fost sprijinită de Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (DADR) Sibiu. Prin acest proiect, grupul de producători primește, timp de cinci ani, sume

reprezentând între 2-5% din valoarea laptelui predat pe factură de grup. Sprijinul este degresiv (5% în primul an, 4% în al doilea an, 3% în al treilea și al patrulea an și 2% în al cincilea an).

În cei cinci ani de proiect, sprijinul financiar va depinde de cantitatea de lapte predat, iar câștigurile se estimează la aproximativ 32.000 de euro. Anul acesta, cu fondurile primite prin proiect, asociația a achiziționat trei tancuri de răcire a laptelui în valoare de 50.000 de lei. Cu restul banilor membrii intenționează să construiască o mică fabrică de lapte axată pe produse ecologice.

Cel mai mare eveniment din Vurpăr organizat de asociație are loc în Duminica Floriilor – Festival cu vânzare prin licitație a mieilor și a oilor crescute ecologic, aflat anul acesta la a patra ediție.

„Sperăm ca în timp să crească cererea de produse ecologice”, spune Florin Dragomir.

EXPERIENȚE

Ferma mea

Proiect - model de adaptare la schimbările climatice: Producție proprie de energie din bălegar

Energia electrică și termică vor genera venituri suplimentare.

Înființată în 2008, în județul Ialomița, S.C. Agroserv Măriuța S.R.L. este cotate astăzi ca una dintre cele mai importante companii din sectorul agricol din România. Alături de cultura vegetală în câmp și de cultura legumelor în câmp și solarii, compania deține și o fermă în sectorul zootehnic, cu un efectiv de 2.000 de vaci, din care 550 sunt folosite pentru mulș. Cu o producție de nu mai puțin de 32 de litri de lapte pe zi, pentru fiecare vacă, este una dintre cele mai eficiente ferme de acest tip din România. Această performanță se datorează și faptului că ferma deține

vacile de rasă Holstein Friesian, cea mai cunoscută rasă de profil la nivel mondial, iar materialul genetic provine de la cei mai buni tauri din lume.

Și totuși, productivitatea acestor animale nu este conferită doar de caracteristicile rasei, ci și de modul în care acestea sunt hrănite și îngrijite. Grajdul, cel mai mare din Europa, construit de firma italiană Rota Guido, recunoscută pentru realizarea de ferme moderne ce acordă o atenție deosebită bunăstării animalelor, are o suprafață de 13.000 mp pentru 800 de capete. Restul animalelor sunt adăpostite în grajduri mai mici. Vacile sunt mulșe cu un rotolactor GEA, cu

40 de posturi. Prin implementarea sistemului backflush, „mulgătorul” este dezinfectat după fiecare vacă, fiind eliminată posibilitatea transmiterii unor boli. Vacile de lapte generează și cantități importante de dejecții, respectiv bălegar. Acest „produs” poate reprezenta o problemă de mediu sau dimpotrivă, prin investiții, poate deveni o sursă de energie, contribuind totodată la reducerea cantității de gaze cu efect de seră. Bălegarul vacilor este o sursă de metan – al doilea cel mai important gaz cu efect de seră din lume, după dioxidul de carbon, dar care blochează mai multă căldură în atmosferă decât acesta. Metanul poate fi însă colectat, ars și

transformat în energie electrică și termică. Soluția tehnică este dată de stațiile de biogaz. Bălegarul, dar și dejecțiile lichide intră în fermentatoare și după 50 de zile elimină complet metanul, rezultând îngrășământ natural și apă.

S.C. Agroserv Măriuța S.R.L. pregătește în acest moment un proiect pentru realizarea unei stații de biogaz la fermă. Într-o astfel de stație, metanul este ars, devine energie, iar dioxidul de carbon (CO₂) rezultat în urma acestui proces este în cantități mai mici decât cea de metan inițială. Sulfur și alți poluanți sunt tratați. Folosind îngrășământul natural rezultat, se reduce nevoia de îngrășămintă sintetică, a căror producție generează cantități mari de dioxid de carbon. Astfel, în final, amprenta de CO₂ scade. Nu mai sunt necesare manipularea și depozitarea dejecțiilor, generatoare de costuri. În plus, energia termică și electrică rezultată poate fi utilizată de fermă și chiar să aducă venituri suplimentare, prin vânzarea de energie.

O stație de biogaz generează și alte economii, cum ar fi înlocuirea paielor folosite ca așternut pentru animale cu digestatul rezultat din fermentatoare, care este aseptice. Reprezentantul companiei consideră că hrana animalelor nu trebuie irosită pentru producerea energiei, câtă vreme acest lucru poate fi asigurat de dejecțiile animalelor. „Nu credem în stații de

biogaz alimentate cu porumb siloz, un porumb recoltat devreme, tocat, trecut printr-un ușor proces de fermentație naturală și care este, de fapt, bază de hrană pentru animale”, ne-a declarat Adrian Cocan, director de dezvoltare în cadrul S.C. Agroserv Măriuța S.R.L.

Investițiile în stații de biogaz la ferme se lovesc însă de numeroase bariere, una dintre cele mai importante fiind lipsa infrastructurii la locația fermelor. Acestea sunt situate cel mai adesea în câmp, la distanță de rețelele de tensiune medie; vânzarea de energie în sistem nu este complicată, dar presupune accesul la o rețea modernă, care are capacitate de a prelua energia. Pentru aceste ferme, soluția este autoconsumul și implementarea unor proiecte integrate de construcție a unui lanț alimentar: cultura mare în câmp (exemplu porumb) – zootehnie (vacile hrănite cu porumb) – energie (produsă din dejecțiile animalelor) – prelucrare cereale sau produse animaliere (fabrica de lactate) – comerț direct (către retail).

Pentru ca aceste proiecte să devină realitate este nevoie de finanțare și cunoștințe adecvate (know-how). În afara fondurilor europene disponibile, este nevoie de susținerea fermierilor și a cooperativelor cu informații despre inovații tehnologice. Fermele din vestul Europei au o bogată experiență din

care pot fi extrase modele de bună practică, transferabile la fermele din România. Este nevoie, de asemenea, de personal specializat care să ajute fermierii să-și creioneze proiectele, să le scrie profesionist, să le finanțeze și să le exploateze în condiții de competitivitate.

În condițiile date, implementarea unor astfel de proiecte este accesibilă doar fermelor medii și mari, dar și cooperativele formate din ferme mici, compacte geografic, ar putea funcționa eficient. Spre exemplu, 10-20 de ferme mici, dintr-o zonă de deal sau de munte, acoperind un teritoriu de 15 x 20 km, pot construi în mijlocul acestui areal o stație de biogaz și o pot dota cu o cisternă și un camion, condiția fiind să strângă un volum suficient de mare pentru a justifica cheltuielile de transport.

Investițiile inițiale sunt relativ mari, dar economiile și suplimentarea veniturilor pot genera recuperarea investiției într-o perioadă de 6-7 ani și pot avea un impact pozitiv asupra mediului. Iar preocuparea pentru mediu trebuie să vină și dintr-un considerent economic, având în vedere că în următorii ani se vor introduce taxe pentru poluarea generată de ferme. Această prevedere face parte din tratatul de aderare la UE. Unele state au cerut o păsuire de câțiva ani, dar termenul va expira în perioada 2018-2020.

❖ Afacerea mea

Cooperare pentru succes: Medicul veterinar, partener al crescătorului de animale

Discuție cu dr. Simion Antohe, fondatorul Centrului Medical Veterinar din Sascut, județul Bacău

„Am lucrat mulți ani, din 1972 până în 1989, ca medic veterinar de circumscripție, organizată în cadrul Direcției Agricole, după regulile și exigențele din acele timpuri”, ne spune dr. Simion Antohe, fondatorul Centrului Medical Veterinar din Sascut, județul Bacău. Comuna Sascut a avut o concentrare foarte mare de

animale, în special bovine, cu un rulaș anual de aproximativ 40.000 de capete în trei îngrășătorii ale Cooperativei Agricole de Producție, o îngrășătorie a Industriei Cărnii, două ferme ale Întreprinderii Agricole de Stat, un Complex Baby-beef pentru îngrășarea tineretului bovin și, nu în ultimul rând, gospodăriile populației. Din 1999 serviciile veterinare din cadrul circumscripțiilor veterinare s-au privatizat, odată cu apariția contractelor de concesiune pentru executarea acțiunilor din Programul

Național Strategic de Supraveghere, Prevenire, Control și Eradicare a bolilor la animalele domestice.

Organizarea independentă a serviciilor veterinare a constituit o preocupare a specialiștilor și practicienilor, ducând la înființarea Autorității Naționale Sanitar-Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor, în 2004, definită ca organ de reglementare și control. „Dacă înainte de revoluție exista un număr redus de angajați în structurile centralizate veterinare, astăzi numărul mare de posturi apărute se justifică probabil prin multiplele activități, programe și situații care se cer în conformitate cu directivele comunitare. Vântul schimbărilor din România a făcut posibilă înființarea Centrului Medical Veterinar «Ioan Athanasiu» în comuna Sascut, pentru a răspunde solicitării deținătorilor de animale cu tradiție și datorită potențialului agricol al zonei, care asigură condiții bune pentru zootehnie. Având în vedere faptul că savantul Ioan Athanasiu, medic veterinar, fost rector al Universității din București și creatorul școlii românești de fiziologie, s-a născut în 1868 la Sascut, în semn de recunoaștere a operei sale științifice, în 2008 am dezvelit în curtea Centrului Medical Veterinar un bust al profesorului, cu ocazia împlinirii a 140 de ani de la naștere. Un exemplu de dăruire profesională pentru toți medicii veterinari. Fiecare om are cel puțin câteva modele în viață pe care le urmează prin muncă și devotament, după care adună satisfacțiile spre sfârșitul vieții, cu speranța că altcineva îi va lua exemplul. Astăzi, Centrul Medical Veterinar «Ioan Athanasiu» din Sascut, format din patru medici veterinari și patru asistenți, are ca deviză seriozitatea și punctualitatea,

definitorii pentru lumea civilizată în care vrem să trăim. Avem serviciu, program permanent, nimeni nu face naveta, răspundem cu pricepere și dăruire la toate cerințele din Programul cifric al acțiunilor de supraveghere pentru fiecare an în parte și la solicitările deținătorilor de animale. Cel mai important aspect al activității noastre îl constituie orientarea către crescătorul de animale și acordarea întregului sprijin, oferindu-i o consiliere corectă pentru a avea animale sănătoase și productive. Satisfacția noastră vine odată cu reputația profesională și mulțumirea celor care au nevoie de serviciile pe care le oferim.”

Efectivele de animale din gospodăriile populației sunt, din păcate, în scădere de la un an la altul, din cauza îmbătrânirii crescătorilor de animale și a faptului că tinerii își aleg alte îndeletniciri. Fermele zootehnice private, mult discutate și din păcate puține la număr, sunt tot mai căutate, dar acestea nu apar, pe de o parte, din cauza lipsei banilor de cofinanțare pentru cei care doresc să crească

animale și, pe de altă parte, din cauza dezinteresului celor cu bani. Tranziția se prelungește, oamenii care mai au animale simt greutatea zilnică din cauza secetei, a pășunilor care nu se ridică la o valoare corespunzătoare, unele mai mult sau mai puțin degradate. Lipsa irigațiilor este o problemă apăsătoare pentru fermieri. Dar și acest lucru poate reprezenta o oportunitate pentru că astăzi țărani simt nevoia de unire, de asociere. Subvențiile reprezintă o garanție pentru crescătorii de animale, iar sprijinul oferit contribuie astfel la susținerea exploatațiilor agricole.

Medicul veterinar a fost permanent alături de crescătorul de animale. Astăzi deservește 12 ferme autorizate de bovine și porcine, plus 1250 de exploatații non-profesionale sau gospodării țărănești, oferind sfaturi și intervenții ori de câte ori a fost nevoie. În prezent, mai mult ca oricând, în afară de această îndatorire de profilaxie și combatere a bolilor, medicul veterinar are și rolul de a deveni un promotor, un factor de diseminare a informațiilor legate de

fondurile europene pentru agricultură și mediul rural, prin PNDR 2014-2020, de exemplu prin întâlnirea periodică cu proprietarii de animale, în fiecare sat al comunei, împreună cu asociațiile de crescători și reprezentanți ai consiliului local. Centrul medical veterinar nu a accesat fonduri europene, deține prin finanțare proprie o unitate mobilă veterinară, dar este interesat să atragă fonduri pentru dotarea cabinetului prin PNDR 2014-2020.

„Misiunea pe care o are medicul veterinar este să se apropie de deținătorii de animale, să îi îndrume astfel spre o eficientizare a activității în ferma familială sau în gospodăria țaranului, punând astfel bazele unui parteneriat solid. Ascultăm greutatea oamenilor, îi încurajăm și îi îndrumăm cu atenție. Înaintașii noștri au trecut prin perioade mai grele decât noi. Datorită lor, speranța în bine ne dă putere de muncă și satisfacții, dacă suntem devotați și serioși în ceea ce facem”, a subliniat în încheiere dr. Simion Antohe, șeful Centrului Medical Veterinar Sascut.

❖ Comunitatea mea Dezvoltare durabilă prin conservarea tradițiilor și respect față de natură în comuna Brusturoasa

De șase ani, inginerul electromecanic Ion Constantin Zamfir încearcă să îmbunătățească viața locuitorilor comunei băcăuane Brusturoasa. El i-a învățat pe săteni că valorificarea tradițiilor, buna gospodărire a resurselor și respectul față de mediu sunt esențiale în dezvoltarea durabilă a comunității.

După ce a lucrat 30 de ani la Combinatul Siderurgic Galați, o zonă unde poluarea atinge cote foarte mari, Ion Zamfir s-a alăturat celor ce promovează respectul față de mediu. În anul 1991 a înființat asociația

„Prietenii Pământului”. A colaborat cu unele dintre cele mai experimentate organizații ecologiste din lume pentru ca vocea societății civile să fie auzită de autorități. A participat la conferința paralelă a organizațiilor neguvernamentale de mediu care a venit cu propuneri pertinente la Conferința Națiunilor Unite pentru Mediu și Dezvoltare de la Rio de Janeiro, din iunie 1992, considerată primul forum mondial în care s-a pus pe primul loc mediul și abia apoi dezvoltarea. „De atunci am început să studiez sustenabilitatea, care nu definește altceva decât o

bună gospodărire a resurselor de toate felurile, fără excese și fără duble măsuri, o eliminare totală a risipei și o atenție mai mare acordată legăturii indisolubile dintre om și mediul său de viață”, a declarat Ion Zamfir.

În anul 2009, s-a mutat împreună cu familia în comuna Brusturoasa, din județul Bacău. „Dincolo de frumusețea zărită în fugă, dincolo de vagile amintiri din copilărie, colorate și frumoase, m-a atras modul de viață al țăranului, resursele pe care le utilizează, modul în care accede la ceea ce falsă civilizație occidentală i-a adus în casă și i-a pus pe masă. Am putut astfel să-mi dau seama că tradițiile se pierd iremediabil și că exact aceste tradiții i-au asigurat țăranului sustenabilitatea timp de milenii”, ne-a mărturisit Ion Zamfir. Atunci a înțeles că trebuie să se implice în viața comunității, în modul cel mai simplu și mai eficient: prin puterea exemplului.

Și pentru că locuința este un element definitoriu, a ales ca ea să fie una „ecologică”, construită din bârne de brad cioplite cu barda, cu lut la exterior și interior, acoperită cu țiglă provenită din recuperări și cu o parte din ferestre recondiționate, respectând arhitectura tradițională.

Locuința lui Ion Zamfir folosește un sistem de încălzire hibrid, cu lemne și biomasă forestieră, cu sobă – boiler și radiatoare și cu energie solară pentru asigurarea apei calde de consum. De asemenea, este folosit un acumulator

de căldură care îmbunătățește caracteristicile sistemului și generează importante economii și confort sporit.

Un alt proiect „verde” al inginerului Zamfir este înființarea Centrului pentru Conservarea Tradițiilor și Dezvoltare Rurală Durabilă. Construcția, în stil tradițional, realizată de o echipă locală, cu materiale disponibile tot pe plan local, beneficiază de instalație proprie de procesare și epurare cu micro-organisme a apelor reziduale, de colectare a apei pluviale și de folosire a acesteia la irigarea cu picătura a grădinii centrului. Aici se cultivă în primul rând plante ale căror semințe sunt cunoscute ca având tradiție în localitate. În felul acesta, se realizează o microbanca de semințe care sunt menținute germinabile prin replantare în fiecare an. Este vorba în primul rând de cele peste 40 de soiuri locale de fasole, porumb local, topinambur, măcriș sau bob. Se folosesc doar îngrășăminte biologice obținute prin compostarea diverselor deșeuri de grădină și gunoi de grajd achiziționat de la crescătorii de animale din imediata vecinătate.

Încălzirea clădirii, care are un spațiu util de 240 mp, se face cu ajutorul unui boiler pentru combustibil solid, convertibil la funcționarea cu peletii din rumeguș, asistat de două sisteme de colectoare solare pentru asigurarea apei calde de consum și, pe timpul iernii, pentru preîncălzirea apei care intră în boiler, conducând astfel la economie de combustibil. Instalația de încălzire este prevăzută cu un sistem automat de trecere a alimentării pompelor de circulație pe circuit de rezervă în cazul în care se oprește alimentarea cu electricitate de la rețea. Energia electrică pentru acest scop este produsă de o microturbină eoliană. Instalația de iluminat exterior este independentă de rețeaua electrică. Centrul mai dispune de o instalație de producere a peletilor din rumeguș, folosiți la încălzirea clădirii.

Înființarea Centrului a avut în primul rând un scop demonstrativ, prin

abordarea unui sistem de construcție prietenos cu mediul, în condițiile în care schimbările climatice impun o astfel de abordare. Aici sunt desfășurate activități extrașcolare pentru elevi. Tema schimbărilor climatice este una predilectă, copiilor fiindu-le trezit interesul nu numai față de problemele de mediu, ci și față de integrarea în viața comunității (participare la ședințele Consiliului Local, trimitere de scrisori către autorități).

De cinci ani, Centrul pentru Conservarea Tradițiilor și Dezvoltare Rurală Durabilă participă la concursul național „Tinerii ambascadori în lupta cu schimbările climatice”, în cadrul unui proiect având ca parteneri încă două organizații din București și Sinaia. Pentru activitățile educative, Centrul a elaborat manuale destinate profesorilor și fișe de activități pentru elevi. De asemenea, a oferit informații referitoare la alimentația corectă în contrast cu produsele „junk food” (nesănătoase) care au invadat galantarele magazinelor sătești. În cadrul acestor activități, copiii însoțiți de profesori au putut consuma produse preparate de ei înșiși sub îndrumarea reprezentanților Centrului. Cu aceste prilejuri s-a discutat despre calitățile legumelor și fructelor din grădina casei și avantajele consumului acestora față de folosirea celor tratate chimic. Au fost organizate vizite în grădina Centrului pentru ca cei mici să învețe să distingă diversele zarzavaturi, legume și plante aromatice, după formă și gust. „Rezultatele nu au întârziat să apară. Mamele au renunțat la a-și trimite copiii la școală cu bani în buzunar pentru a-și cumpăra chips sau croissant și au început să le pregătească pachetele cu bunătăți tradiționale”, spune cu mândrie inginerul din Brusturoasa.

Există și proiecte importante realizate de primărie, care au avut drept sursă de inspirație propunerile Comitetului Local pentru Planificare Energetică (CLPE), constituit în cadrul unui

proiect derulat de asociația „Prietenii Pământului” și cofinanțat din fonduri norvegiene. CLPE este format din localnici care nu sunt membri ai Consiliului Local și nu sunt salariați ai primăriei. Ei identifică probleme de energie pe care le analizează și propun soluții Consiliului Local. În acest fel s-a trecut, de exemplu, la iluminatul stradal eficient. Primele acțiuni întreprinse au fost cele de înlocuire a lămpilor cu vapori de mercur și/sau sodiu care aveau consumuri între 200W și 400W.

Acțiunea a fost continuată cu sectorizarea iluminatului stradal și cu instalarea de echipamente automate de pornire-oprire în funcție de nivelul luminii naturale. Pasul următor constă în trecerea la utilizarea lămpilor de iluminat stradal cu LED care au un consum foarte redus de energie și o durată lungă de viață. O altă acțiune importantă a constituit-o utilizarea energiei regenerabile pentru încălzire și apă caldă la primărie, trecerea de la încălzirea electrică a unei școli la încălzirea cu biomasă. „Tot în seria acestor acțiuni se înscrie și aderarea la Convenant of Mayors (Clubul Primarilor) care promovează eficiența energetică și utilizarea energiei din surse regenerabile în scopul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră, deci pentru prevenirea agravării schimbărilor climatice”, a mai subliniat Ion Zamfir.

Efectele schimbărilor climatice vor fi mai importante în mediul rural, cel care asigură hrana. Dacă locuitorii satelor sunt informați și susțin protecția mediului prin eforturi proprii, comunitățile vor fi mai bine pregătite să se adapteze acestor schimbări și să le reducă efectele negative. Activitatea inginerului Ion Zamfir la Brusturoasa demonstrează că acest lucru este posibil. Activitatea Centrului deschis în localitate atrage atenția și asupra nevoii de colaborare cu instituturile specializate pentru a asigura varietăți de semințe care să facă față modificărilor climatice.

LEADER LA ZI

Grupul de Acțiune Locală Euro-Crișana, județul Bihor: 50 de proiecte selectate și o intensă activitate de promovare a zonei în străinătate

„Spațiul rural în Europa constituie un spațiu peisager prețios, fruct al unei lungi istorii și a cărui salvare este o vie preocupare pentru societate. Zonele rurale își pot îndeplini funcțiile de aprovizionare, de destindere și de echilibru, din ce în ce mai dorite în societate, doar dacă rămân un spațiu de viață atrăgător și original, dotat cu o bună infrastructură, cu o agricultură și o silvicultură viabile, cu acele condiții locale favorabile activităților economice neagricole, cu un mediu intact și cu un peisaj îngrijit”. Acest argument al dezvoltării durabile într-o Europă unită este enunțat în Carta Europeană și reprezintă filozofia Asociației Grup de Acțiune Locală (G.A.L.) Euro-Crișana din județul Bihor, sintetizată în sloganul „Împreună pentru o viață mai bună!”

Teritoriul Asociației G.A.L. Euro-Crișana se întinde, conform datelor oficiale obținute de la INS (recensământul din 2002), pe o suprafață totală de 775,28 kmp, având un număr total de 32.311 locuitori și o densitate de 42 locuitori/kmp. Asociația G.A.L. Euro-Crișana s-a constituit și funcționează în conformitate cu prevederile Ordonanței nr. 26/2000 privind asociațiile și fundațiile (cu modificările și completările ulterioare), are sediul în comuna Tinca, strada Republicii nr. 36, județul Bihor și este membră în Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală, încă de la constituire, din aprilie 2012, cu un an înaintea semnării Contractului de finanțare nerambursabilă încheiat cu autoritatea contractantă – APDRP, pentru implementarea unei Strategii de

Dezvoltare Locală prin PNDR – Axa IV LEADER. Teritoriul acoperit de G.A.L. Euro-Crișana cuprinde comunele bihorene Avram Iancu, Batăr, Cociuba Mare, Ciumeghiu, Mădăras, Olcea, Tinca și Tulca.

Asociația a câștigat o finanțare de 2,85 milioane de euro prin poziționarea la nivel național, cu un punctaj de 89 de puncte, pe locul 37 dintr-un total de 111 strategii de dezvoltare rurală. Este autorizată spre funcționare ca grup de acțiune locală de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale - Direcția Generală de Dezvoltare Rurală - Autoritate de Management pentru PNDR. În baza acestei autorizații, Asociația G.A.L. Euro-Crișana poate desfășura activitățile specifice implementării Măsurilor: 41 - Implementarea Strategiilor de Dezvoltare Locală; 421 - Implementarea proiectelor de cooperare; 431.2 - Funcționarea Grupului de Acțiune Locală, dobândirea de competențe și animarea teritoriului.

Din totalul celor 59 de proiecte selectate de către G.A.L. Euro-Crișana și depuse la APDRP în decursul celor 18 sesiuni de cereri de proiecte organizate, doar nouă proiecte nu au fost selectate spre finanțare de către AFIR, și asta din motive tehnice neimputabile GAL-ului. Mai bine de jumătate din totalul proiectelor selectate spre finanțare au ca obiectiv îmbunătățirea managementului exploatațiilor agricole prin reinnoirea generației șefilor acestora. Alte proiecte urmăresc modernizarea unor străzi în localitățile Mădăras, Olcea, Tinca; îmbunătățirea infrastructurii fizice de bază prin amenajarea centrului comunal Tulca; reabilitarea căminului cultural din Cheșa; dotarea serviciilor publice de gospodărire comunală din comuna Batăr prin

achiziția de utilaje; înființarea serviciului de întreținere spații verzi și dezapezire, precum și dotarea serviciului ISU în comuna Ciumeghiu și a căminului cultural din Boiu; înființarea și construirea pieței agroalimentare din comuna Avram Iancu; construirea unei pensiuni agroturistice în localitatea Belfir; achiziția de utilaje pentru tratarea și recoltarea culturilor vegetale în comuna Mădăras.

Un element cheie al activităților Asociației G.A.L. Euro-Crișana îl reprezintă promovarea locală, utilizând abordarea „de jos în sus”. Un prim exemplu este evenimentul organizat și găzduit de Asociația G.A.L. Euro-Crișana, în perioada 10-11 octombrie 2013, în cadrul Conferinței Intercomunitare România - Polonia privind Cooperarea și Implementarea Axei IV LEADER, la care au participat reprezentanții mai multor instituții centrale, județene, parlamentari români, precum și alte grupuri de acțiune locală din Bihor și din țară. Alături de delegația Secretariatului Regional al Rețelei Rurale Naționale a județului Łódź (Polonia) au mai răspuns invitației domnul Alexandru Potor, președintele Federației Naționale a GAL-urilor, primarii comunelor fondatoare ale G.A.L.-ului Euro-Crișana, precum și ceilalți membri fondatori, dar și membri ai Parlamentului României.

Un alt exemplu îl reprezintă evenimentul de promovare organizat de Asociația G.A.L. Euro-Crișana, în perioada 2-5 martie 2014, în Belgia, la Bruxelles și în zonele Flandra și Valonia unde, printr-o serie de acțiuni sub simbolul Mărțișorului, delegații asociației bihorene au participat la întâlniri cu omologi belgieni și europeni pe teme privind dezvoltarea rurală, la dezbateri tematice, la vizitarea unor obiective cu impact în dezvoltarea agriculturii și a mediului rural.

S-au stabilit punți de legătură pentru cooperări bilaterale, dar și pentru promovarea unor valori românești tradiționale în Europa, realizându-se inclusiv o Conferință Internațională în incinta Parlamentului European pe tema cooperărilor europene ale Grupurilor de Acțiune Locală din România și, implicit, a Politicii Agricole Comune. Această dezbatere

publică internațională a fost intitulată sugestiv „Mai multă Europă pentru România rurală – mai multă Românie rurală pentru Europa”.

„Prin realizarea acestei acțiuni de anvergură internațională, G.A.L. Euro-Crișana a captat atenția comunităților locale din întreaga țară cu privire la existența și, implicit, activitatea unei astfel de Asociații”, ne-a declarat președintele Marius Cotrău. „Mai mult, după mediatizarea tuturor acțiunilor desfășurate de Asociația noastră la Bruxelles, numeroase entități care pot fi considerate exemple de bune practici în agricultură, în dezvoltarea rurală sau accesarea fondurilor europene nerambursabile au fost interesate de Strategia de Dezvoltare Locală implementată de G.A.L. Euro-Crișana, ceea ce ulterior a și avut ca rezultat mobilizarea cetățenilor fie pentru a deveni potențiali beneficiari ai măsurilor PNDR finanțate prin G.A.L., fie pentru implicarea lor voluntară în implementarea cu succes a Strategiei de Dezvoltare Locală elaborată de G.A.L. și selectată spre finanțare, realizându-se inclusiv o promovare a produselor locale, a culturii și, implicit, a turismului în teritoriul Asociației G.A.L. Euro-Crișana”.

În vederea derulării în bune condiții a activității sale, Asociația G.A.L. Euro-Crișana a apelat la diverse mijloace

pentru a informa atât comunitatea locală, cât și potențialii investitori autohtoni sau străini cu privire la posibilitățile de a obține granturi pentru proiecte: în cadrul unor reuniuni și al unor evenimente publice, prin intermediul unor publicații în presa scrisă și online, pe site-ul G.A.L. (www.gal-eurocrisana.ro), precum și prin intermediul membrilor-fondatori ai acestuia, încercând să încurajeze actorii locali să aibă în vedere posibilitatea unor noi investiții. Astfel, la sfârșitul anului 2014, numărul vizitatorilor noi ai site-ului www.gal-eurocrisana.ro a fost de peste 26.000, ceea ce demonstrează nivelul ridicat de promovare și informare al Asociației G.A.L. Euro-Crișana din județul Bihor.

„Doresc să evidențiez faptul că Asociația G.A.L. Euro-Crișana dispune de un personal capabil să furnizeze sprijin potențialilor solicitanți în scopul pregătirii și, implicit, implementării cererilor lor de finanțare”, a declarat Marius Cotrău, președintele asociației. „Acest serviciu este gratuit și reprezintă un factor important de încurajare a depunerii și implementării cererilor de granturi, având în vedere că unii solicitanți fără experiență, în special promotori de proiecte de dimensiuni reduse, ar fi putut fi, altfel, descurajați de procedurile complexe și de lungă durată”.

❖ Cele patru grupuri de acțiune locală din județul Arad se pregătesc pentru PNDR 2014 - 2020

GAL „Valea Superioară a Crișului Alb”: 49 de proiecte de finanțare prin PNDR 2007-2013

Teritoriul acoperit de Grupul de Acțiune Locală (GAL) „Valea Superioară a Crișului Alb” cuprinde 13 comune și un

oraș (Sebiș) din județul Arad și o comună (Criștioru de Jos) din județul Bihor.

Prin PNDR 2007-2013 au fost semnate la GAL „Valea Superioară a Crișului Alb” 49 de contracte de finanțare

pentru:

- nouă proiecte prin Măsura 41.112 - „Instalarea tinerilor fermieri”
- nouă proiecte prin Măsura 411.125 „Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de adaptarea agriculturii și silviculturii”
- 15 proiecte prin Măsura 411.322 - „Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale”
- 15 proiecte prin Măsura 411.312 - „Sprijin pentru crearea și dezvoltarea de microîntreprinderi”
- un proiect prin Măsura 411.121 - „Modernizarea exploatațiilor agricole”

Proiectul depus prin măsura de modernizare a exploatațiilor agricole prevede înființarea unei plantații de salcie energetică în satul Hodiș, comuna Bârșa și are o valoare totală de 59.927 euro, din care valoarea publică este 24.106 euro. Acesta este o raritate printre proiectele înregistrate de grupurile de acțiune locală.

Prin măsura de sprijinire a microîntreprinderilor cu profil neagrícola au fost susținute mai multe firme care au achiziționat utilaje pentru a presta servicii auxiliare producției vegetale. Totodată, au primit finanțare două birouri de topografie în comunele Halmagiu și Gurahonț, o unitate de întreținere a rețelelor electrice și de iluminat în comuna Bocsig și un cabinet stomatologic în localitatea Buteni.

Alte investiții vizează dotarea serviciilor pentru situații de urgență, amenajarea de drumuri, trotuare, parcuri, terenuri de sport.

Vicepreședintele Consiliului Județean Arad, Adrian Țolea, speră ca toate cele patru grupuri de acțiune locală din județ să primească finanțare prin noul

Program Național de Dezvoltare Rurală pentru implementarea strategiilor de dezvoltare rurală începând de anul viitor și până în 2020. Acestea și-au depus dosarele la începutul lunii iunie.

„Sunt mândru că am reușit să constituim patru astfel de structuri la nivelul județului nostru, iar acum sunt implicat în mod direct în GAL-ul de pe Valea Superioară a Crișului Alb, cu sediul la Bârșa, pe care-l coordonez alături de directorul Florin Todoca,” a declarat Adrian Țolea. „Celelalte trei GAL-uri sunt Lunca Mureșului de Jos, cu sediul la Pecica, cel din Podgoria Miniș-Măderat, cu sediul la Șiria și cel din Microrégiunea Crișurilor Alb și Negru, cu sediul la Chișineu-Criș.”

95% din județul Arad este acoperit de cele patru grupuri de acțiune locală

„Dacă în exercițiul financiar trecut cele patru grupuri de acțiune locală acopereau aproximativ 75% din suprafața județului, astăzi am reușit să acoperim peste 95%”, a afirmat vicepreședintele Consiliului Județean

Arad. „Sunt incluse astfel și orașele Ineu și Sântana – care înainte nu erau acoperite – iar comunele Șiștarorăț, Petriș, Ignești și Moneasa au fost cooptate în GAL-urile din județele învecinate, după cum și noi acoperim localități din aceste județe. Din păcate, au rămas pe dinafară orașele Lipova și Curtici, deoarece raportul dintre populația din mediul rural și cel urban – care este un indicator decisiv în ceea ce privește constituirea acestor structuri micro-regionale – nu ne permite să le acoperim.”

„Estimăm pentru sfârșitul anului 10,5 milioane de euro atrase de cele patru grupuri de acțiune locală, din totalul de 11,2 milioane de euro pe care i-ar putea accesa prin PNDR 2007-2013. Avem un număr total de aproximativ 220 de beneficiari, dintre care 60% provin din domeniul public, iar 40% din sectorul privat”, a mai declarat Adrian Țolea.

Oportunități pentru grupurile de acțiune locală prin PNDR 2014-2020

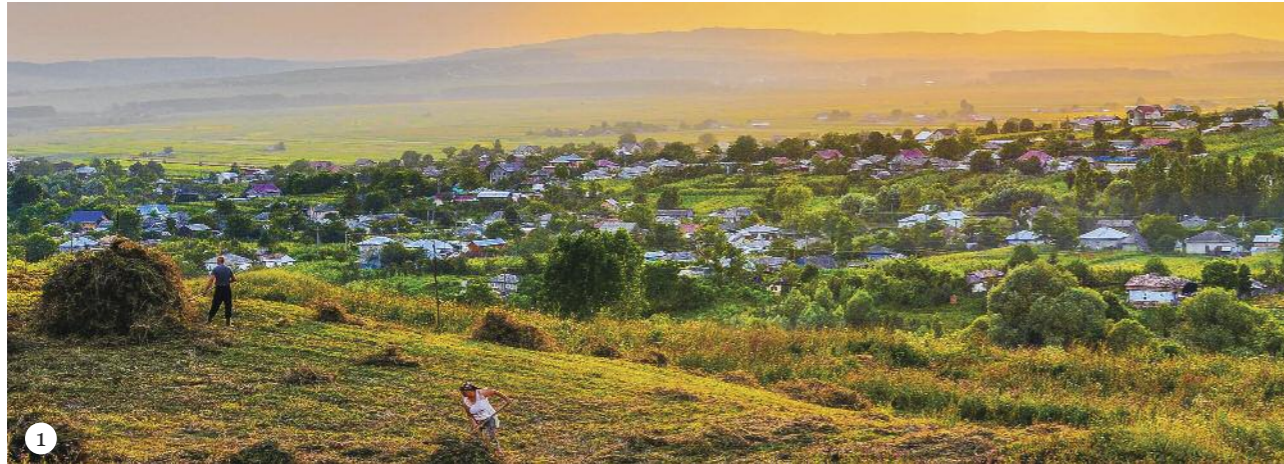
„Noul program prevede o alocare de

700 de milioane de euro la nivel național, față de 400 de milioane, cât era prevăzut în fostul program european. Estimăm astfel aproape o dublare a sumelor atrase”, este de părere vicepreședintele Consiliului Județean Arad. „Grupurile de acțiune locală arădene ar putea să se apropie de atragerea a 20 de milioane de euro, bani deosebit de necesari pentru dezvoltarea localităților din județul nostru. Vorbim despre renovarea și dezvoltarea satelor, pietruirea drumurilor agricole și forestiere, modernizarea exploatațiilor agricole, stimularea activităților turistice, programe pentru tinerii fermieri și alte tipuri de proiecte ce pot fi susținute de grupurile de acțiune locală. Dar, cel mai important lucru este că decizia distribuirii acestor fonduri se găsește foarte aproape de cetățeni, principiul descentralizării fiind, în cazul nostru, un fapt împlinit.”

Contact:
www.gal-vsc.ro
Localitatea Bârșa, nr. 359, județul Arad,
CP 317025

CONCURS FOTO

Categoria 1: Peisaje

Categoria 2: Ferme

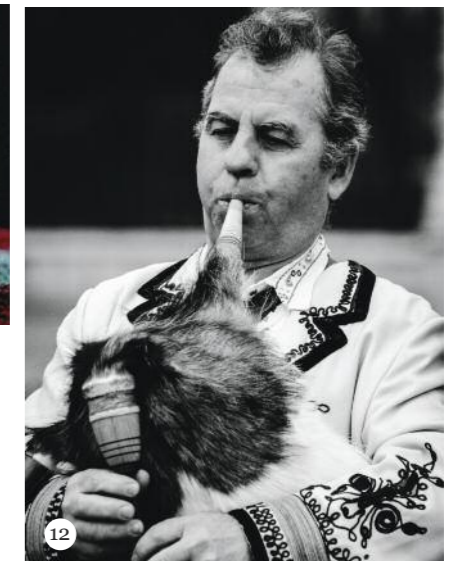
Ediția a II-a a Competiției de fotografie cu tema "Satul - viață, muncă, obiceiuri", organizată de Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală, și-a desemnat câștigătorii. Cele mai bune trei fotografii din fiecare categorie au fost premiate la secțiunile: Peisaje, Ferme, Oameni și activități, Obiceiuri și Meșteșuguri, și Foto speciale. Concursul s-a desfășurat în perioada ianuarie - iunie 2015.

1. Tofan Alexandru - Seara la țară
2. Virbănescu Daria - După furtună
3. Virbănescu Daria - Căsuță
4. Buran Cristina - Albina și vițelușul ei în prag de toamnă
5. Judit Găină - Țap
6. Zelena Zemnia - Ciupercărie
7. Alionte Andreea - La fierărie
8. Duda Marcel - Semănatul mălaiului
9. Virbănescu Daria - Spre casă
10. Ciobanu Andreea - Obiceiuri de iarnă moșnegească
11. Virbănescu Daria - Cană
12. Virbănescu Daria - Pasiune
13. Alionte Andreea - După munca la câmp
14. Tofan Alexandru - Fanicile
15. Judit Găină - Lucina
16. Virbănescu Daria - La păscut

Categoria 3: Oameni și activități

Categoria 4: Obiceiuri și meșteșuguri

Categoria 5: Foto speciale

MEMBRII RNDR SE PREZINTĂ

ASOCIAȚIA DE PRIETENIE ILLE-ET-VILAINE – SIBIU (APIVS)

Asociația de prietenie Ille-et-Vilaine – Sibiu (APIVS) a fost înființată în anul 1994 pentru a gestiona relațiile de cooperare dintre județul Sibiu și departamentul Ille-et-Vilaine din Franța (regiunea Bretania). Domeniile de acțiune sunt diverse: cultură, agricultură și dezvoltare rurală, educație, economie, turism, tineret.

Viziunea asociației

Capacitatea unei comunități de a se dezvolta depinde de calitatea guvernării sale, determinată de relațiile dintre autoritatea publică, sectorul privat și societatea civilă. APIVS se dorește să fie un centru de resurse, de animare și de sprijin pentru participanții la buna guvernare locală.

Misiunea asociației

Dezvoltare teritorială prin cooperare

Obiectivele asociației

- Medierea cooperării descentralizate Sibiu – Ille-et-Vilaine

- Sprijinirea structurării vieții asociative în județul Sibiu
- Aport la elaborarea de politici publice și sprijinirea unei cetățenii active
- Sprijinirea unor schimburi interculturale între regiuni europene
- Susținerea programelor și serviciilor pentru tineret
- Organizarea de cursuri și schimburi în cadrul formării continue pentru adulți

Valorile asociației

Transparență, spirit comunitar, profesionalism, responsabilitate, bună credință.

Contact

Asociația de prietenie Ille-et-Vilaine – Sibiu
Sibiu, Str. Konrad Haas, Nr.14
Tel: 0040 369 101 071, Fax: 0040 369 101 076
www.apivs.ro e-mail: apivs@apivs.ro

ASOCIAȚIA EUROPEANĂ DE PROMOVARE A TURISMULUI ȘI TRADIȚIILOR TRACIALAND

„Eu nu pot lua ca exemplu decât neamul nostru. De la daci, cei mai viteji dintre traci, la daco-romani și vlahi e ceva vreme, iar de la aceștia la români există toate popoarele migratoare și invadatoare, până a se ajunge la munteni, moldoveni și ardeleni, finalizându-se după sute de ani într-un popor român și o țară, România.”
Gheorghe Ionescu - erou național

Există lucruri esențiale pe care suntem tentați să le uităm. Indiferent de ceea ce se spune despre țara noastră, România dispune de un potențial de excepție mai ales din punct de vedere agroturistic. Trebuie să încetăm să avem capul plecat și să refuzăm adoptarea de modele exterioare ce nu pot fi aplicate în context românesc. Haidеți, să ridicăm privirea, să observăm cine suntem cu adevărat, ce moșteniri avem și ce putem face împreună. Putem să construim în România un model nou de civilizație, prin revenirea la rădăcinile noastre spirituale, și putem dezvolta rapid un sistem de comunități sustenabile de tip rețea, bazat pe întreprinzători mici și mijlocii, pe cooperative meșteșugărești și economie locală, generând un spirit de competiție necesar pentru îmbunătățirea calitativă a produselor oferite și creșterea productivității, un model axat pe încurajarea consumului de produse agro-alimentare tradiționale și promovarea tradițiilor românești.

Conceptul TraciaLand își propune să construiască un sistem european de afaceri și marketing pornind de la fondul cultural și spiritual comun al țărilor din Balcani cu România, fiind de altfel un brand 100 % românesc ce vrea cu înțâietate să creeze o emulație în jurul ideii de a armoniza obiective diverse ale tuturor membrilor parteneri implicați.

Lansată în anul 2013, la Bruxelles, în cadrul primei ediții a Festivalului limbilor, culturilor și spiritualităților din Europa centrală, estică și balcanică, EuropaNova Festival, ca o platformă adresată operatorilor de turism și titularilor mărcilor de produse tradiționale înregistrate local din Balcani, echipa TraciaLand continuă demersurile sale și în anul 2014 lansează în București, la Hanul lui Manuc, primul MetaCluster românesc.

Dorim să definim TraciaLand ca emblema ce va garanta o calitate de excepție, pornită din regăsirea gusturilor bine definite și inconfundabile ale tuturor produselor ce provin din aria geografică a vechii Tracii, oferind soluții de organizare a activităților necesare producției, procesării și comercializării, care să asigure creșterea competitivității și a performanțelor în domeniul agro-alimentar și turismului, în special cel pe circuite tematice din România.

VĂ INVITĂM SĂ PARTICIPAȚI LA REDACTAREA REVISTEI

DORIȚI SĂ ÎMPĂRTĂȘIȚI DIN EXPERIENȚA
DUMNEAVOASTRĂ DE DEZVOLTARE RURALĂ
PENTRU O POSIBILĂ PUBLICARE ÎN REVISTĂ?

Ghid de participare

Aceste indicații sunt orientative pentru omogenizarea contribuțiilor. Autorii înțeleg că redacția poate modifica textul primit, pentru o mai bună înțelegere.

• **Autor:** Trebuie identificat cu nume, prenume și ocupația actuală.

• **Introducere:** Trebuie inclusă o scurtă introducere care să evidențieze relevanța subiectului prezentat.

• **Lungimea articolului:** 400 – 800 cuvinte

• **Informații corecte:** Nu prezentați decât informații de care sunteți 100% sigur și pe care le puteți susține. Menționați sursa informațiilor atunci când prezentați date care provin de la alte instituții sau organizații.

• **Stil:** Vorbind despre un articol de revistă, este de dorit ca textul să nu semene cu un raport. De aceea, sunt indicate:

- » O exprimare simplă.
- » Date relevante pentru a susține ideea principală a articolului, și nu toate detaliile proiectului.
- » Evitarea excesului de acronime.
- » Denumirea completă, urmată de acronim, trebuie inserată atunci când apare prima dată în text.
- » Evitarea comentariilor și a referințelor externe care pot fi controversate sau greșit înțelese.

Fotografii și imagini

- Imaginile trebuie să ilustreze o experiență.
- Imaginile se vor transmite ca fișiere electronice separate (rezoluție înaltă >300 dpi și > 850 KB).
- Toate fișierele care conțin imagini vor fi trimise în format .JPEG
- Vă rugăm să includeți un titlu scurt pentru fiecare fotografie/ imagine transmisă, precum și numele fotografului/autorului.

Scrisori către Redacție

- Scrisorile trebuie să fie legate de o temă de dezvoltare rurală și să nu depășească 200 de cuvinte.
- Redactorii pot interveni asupra textului, pentru a-l adapta la stilul, lungimea, claritatea și acuratețea necesare și nu garantează că toate scrisorile vor fi publicate.
- Atunci când spațiul este insuficient, scrisorile care nu sunt publicate în revistă pot fi publicate pe website-ul RNRD.

Vă invităm să ne trimiteți experiențele
dumneavoastră, fotografii, scrisori și
articole la adresa: publicatii@rndr.ro

DESCHIȘI CĂTRE VIITOR

Rădăcini de țară europeană

CONTACT:

Sediul Național al Unității de Sprijin a Rețelei (USR)

Str. Nicolae Filipescu, nr. 39-41, et. 6, sector 2, București, cod poștal 020961

Tel.: 031 690 0214, Fax.: 031 690 0215

E-mail: info@rndr.ro, Internet: www.rndr.ro

Această publicație a fost realizată de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale din România, în cadrul proiectului „Înființarea și sprijinirea Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală”. Proiect cofinanțat prin FEADR prin Măsura 511 din cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală 2007 - 2013.

Iulie 2015

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene.

Se distribuie gratuit.